

“”

Қасым-Жомарт ТОҚАЕВ,
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ПРЕЗИДЕНТІ:

Жасанды интеллект – жаһандық құбылыс. Ешбір мемлекет оның әлеуетін жалғыз өзі толық пайдалана алмайды. Бізге халықаралық деңгейдегі білім алмасу, бірлескен зерттеулер, инвестициялар қажет. Технологиялық ынтымақтастық пен кадрлық әлеуетті дамытқан жөн. Қазақстан жасанды интеллектіні бейбіт мақсатта, қауіпсіз әрі жауапкершілікпен ілгерілетуді дәйекті түрде қолдайды.

ҚАЛАМГЕР –
ҚАЙРАТКЕР

6-БЕТ | ТҰЛҒА

ҚАЗАҚТЫҢ «ҚЫЗ
ЖІБЕГІНЕ» ҚҰРМЕТ

8-БЕТ | МӘДЕНИЕТ

№117
(5015)
Сенбі
3 қазан
2026 жыл

ASTANA

РЕСПУБЛИКАЛЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТ

A Q S H A M Y

1990 ЖЫЛҒЫ 13 ҚАЗАННАН БАСТАП ШЫҒАДЫ

ЕЛОРДАЛЫҚТАР САНЫ – 1 700 385

2026 жылғы 1 қыркүйекте Астана халқының саны 1 700 385 адамға жетті. Бұл туралы Ұлттық статистика бюросы мәлім етті.

Тамыз айында елорда тұрғындарының саны 9 780 адамға көбейген. Жыл басынан бері Астана халқы 61 209 адамға артты.

1 қыркүйекте Қазақстан халқының саны 20 618 796 адам болды. Жыл басында бұл көрсеткіш 20 499 822 адам болған.

Халқы ең көп өңірлер – Алматы қаласы мен Түркістан облысы. 1 қыркүйекте Алматыда 2 387 896 адам, Түркістан облысында 2 142 709 адам тұрған. Бір айда Алматы халқы 8 мыңнан астам адамға көбейсе, Түркістан облысының халқы 2 мыңнан астам адамға азайған.

ЖЫЛУ БЕРУ БАСТАЛДЫ

Астана қаласы әкімдігінің қаулысына сәйкес, елордада 2026-2027 жылдардағы жылу беру маусымы 2 қазаннан басталды.

«Елорданы жылумен қамтамасыз етуші «Астана-Теплотранзит» АҚ елорда тұтынушыларына жылу энергиясын сенімді тасымалдау және тарату бойынша қажетті жұмыстарды жүргізуге толық дайын.

Жылыту маусымына дайындық аясында жылу желілерінде гидравликалық сынақтар өткізіліп, анықталған ақаулар жойылды, жөндеу және жаңғырту жұмыстары толық жүргізілді» делінген хабарламада.

Бүгінгі таңда елорданың барлық әлеуметтік нысандары мен тұрғын үйлері толықтай орталық жылыту жүйесіне қосылды.

ҰСТАЗ – ҰЛТ МЕРЕЙІ

Мұғалім – өскелең ұрпаққа білім мен тәрбие беретін қасиетті мамандық иесі. Бүгінгі таңда Астанада ұстаздарды қолдау мен біліктілігін арттыру бойынша жүйелі жұмыстар жүргізілуде. Қала мектептерінде 30 мыңға жуық мұғалім оқушыларға білім береді. Биыл елордадағы білім ошақтарында 500 жас маман еңбек жолын бастады.

САНСӨЙЛЕМ
ELORDA INFO

Астана қаласының білім беру жүйесінде

29 000
аса педагог
еңбек етеді

Жапонияда өтіп жатқан Азия ойындарында астаналық боксшы Айбек Оралбай чемпион атанды.

АЙБЕК – АЗИАДА ЧЕМПИОНЫ!

Бокстан Қазақстан құрамасы Азия ойындарынан 2 алтын және 3 қола медаль иеленді. Жеңіс тұғырының ең биік сатысына Айбек Оралбай (+91 кг) және Төрехан Сабырхан (70 кг) көтерілді. Ал Махмұд Сабырхан (55 кг), Алуа Балқыбекова (51 кг) мен Наталья Богданова (75 кг) қола жүлдеге қол созды.

3-4 ҚАЗАН

АУЫЛ ШАРУАШЫЛЫҒЫ ЖӘРМЕҢКЕСІ

Астанада Шығыс Қазақстан және Ақтөбе облыстарының тауар өндірушілері қатысатын кезекті ауыл шаруашылығы жәрмеңкесі өтеді. Жәрмеңке «Қазанат» ипподромының автотұрағында, Қарқаралы тасжолы, 1 мекенжайында өтеді. №18, 37 және 303 автобус бағыттары қатынайды. Жәрмеңке сағат 09:00-ден 18:00-ге дейін жұмыс істейді.

Төлен ТІЛЕУБАЙ

Бұдан бөлек, көрме қонақтары «Самұрық-Қазына» қоры мен Higgsfieldai компаниясының интеллектуалдық шешімдерімен және «Деректерді өңдеу орталығы алқабын» дамыту жоспарымен танысты. Ұсынылған әзірлемелер жасанды интеллектіні экономика мен мемлекеттік басқарудың түрлі саласына енгізуді, отандық цифрлық инфрақұрылымды қолдауды және Қазақстанның өңірлік технологиялық хаб ретіндегі позициясын нығайтуды көздейді.

ТЕХНОЛОГИЯ АДАМҒА ҚЫЗМЕТ ЕТУІ ТИІС

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев AI & Digital Bridge – 2026 халықаралық форумына қатысушылар алдында сөйлеген сөзінде бүгінде Digital Bridge форумы Еуразиядағы беделді және танымал технология алаңына айналғанын атап өтті. «Мұнда әлемнің технологиялық дамуына зор үлес қосып жүрген білікті мамандар жиналды. Форум аясында жаңа идеялар мен тың бастамалар ұсынылады, тиімді байланыстар орнатылып, нақты жобалар іске қосылады. Сондықтан Digital Bridge халықаралық форумын шын мәнінде жаңашыл, жасампаз және зияткер азаматтар бас қосатын бірегей жиын деп айтсақ, артық болмасы анық» деді Мемлекет басшысы.

Президент қазіргі аса қарқынды, құбылмалы және озық заманда жаңа технологияны дамытудың маңызына тоқталды. «Күллі әлем жұртшылығы жасанды интеллектінің дамуына айрықша назар аударып жатыр. Себебі жасанды интеллекттің ықпалымен өнеркәсіп, қаржы, білім, ғылым, мемлекеттік басқару және жалпы адам өмірінде түбегейлі өзгерістер болып жатыр. Оған бізміз де куә болып отырмыз. Осы орайда, AI & Digital Bridge форумның мазмұны да жыл өткен сайын жаңа сипатқа ие болуда: жаңа өзекті мәселелер пайда болды, қатысушылардың ауқымы да ұлғайды. Форумда цифрландыру тақырыбынан бөлек, есептеу инфрақұрылымы, ауқымды тілдік модельдер, робот техникасы, индустрия саласындағы жасанды интеллект, ғылым, технология саласындағы заңнама мен қауіпсіздік мәселелері жөнінде пікір алмасулар өтуде. Осылайша, AI & Digital Bridge жаңа технологиялар саласындағы халықаралық байланыстардың алтын көпірі ретінде табысты қызмет етуде. Форумның түпкі мақсаты да, басты міндеті де, миссиясы да – осы» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Мемлекет басшысы жасанды интеллектіге қатысты асқан жауапкершілік таныту қажет екенін атап өтті. «Жақында Президент Дональд Трамптың бастамасымен Американың жетекші технологиялық компаниялары Суперинтеллект туралы келісімге қол қойғанын айтқым келеді. Менің ойымша, мүдделі елдер осы тәсілді үлгі ретінде қарастырып, мұқият зерделеген соң жаһандық деңгейде қолдануға болар еді» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Президент Қазақстанды цифрлық мемлекетке айналдыру үшін жүйелі шаралар қабылданып жатқанына назар аударып, еліміздің жетістіктерін тілге тиек етті. «Өткен жылы қазақстандық IT-қызметтер экспорты 1 миллиард доллардан асты. Цифрлық шешімдеріміз әлемнің 100-ден аса елінде қолжетімді. Бұл қадамдар мен жетістіктер еліміздегі және әлемдегі прогреске үлес қосуға Қазақстанның да ниетті

ЖАСАНДЫ ИНТЕЛЛЕКТ – ЖАҒАНДЫҚ ҚҰБЫЛЫС

Президент Қасым-Жомарт Тоқаев AI & Digital Bridge 2026 халықаралық IT форумы аясында жасанды интеллект, цифрлық технология және роботты техника салаларындағы перспективті жобалар көрмесіне барды. Мемлекет басшысына Qazaq AI Research University базасында жасалған AI-Enabled University моделі, Trusted Kazakhstan, ALFA жобалары, Aitu ұлттық мессенджерінің жаңа функционалдық мүмкіндіктері көрсетілді.

екенін көрсетеді. Дегенмен озық технология саласындағы бұл жетістіктермен шектеліп қалуға болмайды. Біз еліміздің мықты технологиялық негізін қалыптастырамыз десек, инновациялық стартап-компанияларға нақты қолдау көрсетіп, озық жобаларды жүзеге асыруымыз керек» деді Мемлекет басшысы. Бұл ретте Президент өнеркәсіп саласы бойынша жасанды интеллект міндеттерінің тізімін жасау маңызды деп санайды. Аталған тізім нақты экономикалық қажеттіліктерге негізделуге тиіс. Сондай-ақ Қасым-Жомарт Тоқаев осы тізімге сүйене отырып, Қазақстан мен шетелден келген командалардың қатысуымен AI Challenge ұйымдастыруды ұсынды. Оң нәтиже көрсеткен үздік жобалар міндетті түрде өндіріске енгізіледі.

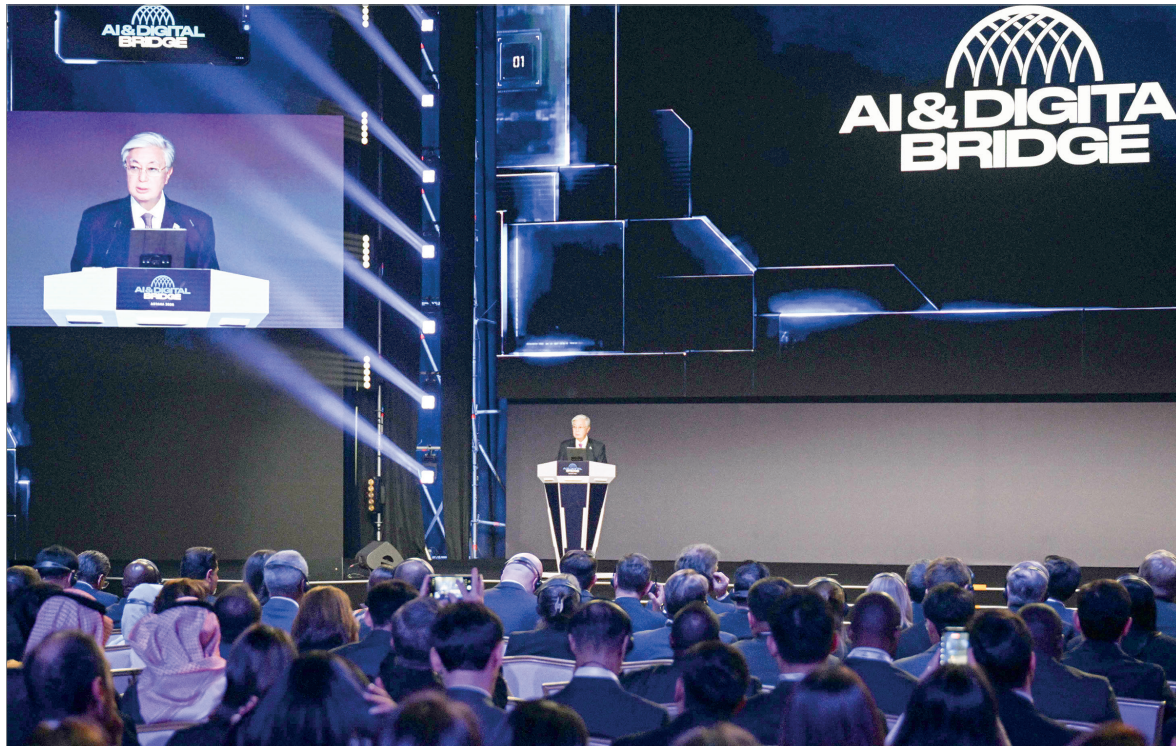
Бұдан бөлек, Мемлекет басшысы жасанды интеллектіні реттеу мәселесін қозғады. Ол Қазақстанда цифрлық трансформацияның құқықтық негізі қаланғанын, «Жасанды интеллект туралы» заң мен Цифрлық кодекс қабылданғанын еске салды. Президенттің айтуынша, бұл арада мұқият ойластырылған институционалдық теңгерім мен тәуекелге негізделген тәсіл қажет. «Аталған саланы шамадан тыс реттеуге болмайды. Өйткені әлеуеті зор командалар мен әзірлемелер және капитал басқа юрисдикцияларға кетіп қалуы ықтимал. Сондықтан қарапайым қағиданы ұстанған жөн: азаматтардың қауіпсіздігі, құқықтары мен аса маңызды мүдделері сынға түскен жағдайда, талаптар қатаң болуға тиіс, алайда шектен шықпаған дұрыс» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Мемлекет басшысы адам

капиталына айрықша мән берді. Президенттің пікірінше, заманауи деректер орталығы, озық технологиялар өздігінен ешқандай нәтижеге кепіл бола алмайды. Ғалымдар, инженерлер, кәсіпкерлер болмаса, технологиялық серпіліс жасау мүмкін емес. «Сондықтан біз білімді, білікті, жасампаз мамандар даярлайтын ұлттық ғылыми-инженерлік мектеп қалыптастыруымыз керек. Осы орайда, жаңадан ашылған Qazaq AI Research University-ге айрықша міндет жүктеледі. Бұл оқу орны білім берумен қатар, өндіріс пен экономиканың сұранысына сай ғылыми зерттеулер жүргізуге тиіс. Осы мақсатпен жасанды интеллектіні нақты салаларда қолдануға арналған AI+X моделі қолға алынып отыр. Оның мүмкіндігін өндіріс, энергетика, медицина, қаржы, мемлекеттік басқару жүйесінде тиімді пайдалану керек. Жалпы, бізге дайын өнім мен жаңа технология жасай алатын мықты, яғни нағыз білікті мамандар қажет. Осы тұста ескеретін маңызды мәселе бар. Жасанды интеллект адамның интеллектуалдық қабілетін алмастыратын құрал емес, оқу және білім алу үдерісіне көмекші тәсіл болғаны жөн. Технология қарқынды түрде дамыған сайын, білім алу, сыни ойлау, шешім қабылдау және жауапкершілікті сезіну қасиеттері аса өзекті бола түседі. Бұл – ақиқат» деді Президент.

Қасым-Жомарт Тоқаев жасанды интеллектіні жауапкершілікпен қолдану мәдениетін ілгерілетудің маңызы зор екенін айтты. «Жасанды интеллект – жаһандық құбылыс. Ешбір мемлекет оның әлеуетін жалғыз өзі толық пайдалана алмайды.

Бізге халықаралық деңгейдегі білім алмасу, бірлескен зерттеулер, инвестициялар қажет. Технологиялық ынтымақтастық пен кадрлық әлеуетті дамытқан жөн. Қазақстан жасанды интеллектіні бейбіт мақсатта, қауіпсіз

әрі жауапкершілікпен ілгерілетуді дәйекті түрде қолдайды. Технология адамға қызмет етіп, өркениеттің катализаторы болуы керек. Біз осы ұстанымнан айнамаймыз. Жасанды интеллект жікке бөлмеуі қажет. Технологиялық кедергілер елдердің арасын алшақтатып, дамуымызды баяулатады. Сондықтан бүгінде ғылыми-техникалық ынтымақтастықтың қалыптасқан арналарын сақтау өте өзекті. Халықаралық ықпалдастыққа қатысты көзқарасымыз ұлттық мүдделерді құрметтеу және технологияны бейбіт мақсатта

қолдану қағидасына негізделеді» деді Мемлекет басшысы.

Президент жасанды интеллектінің мүмкіндігі молая түскен сайын, оның қауіпі де артады деп пайымдайды. «Киберқауіпсіздік, деректерді қорғау, ақпараттың сенімділігі, алгоритмдердің ашықтығы, қабылданатын шешімдер үшін жауапкершілік – мұның бәрі кезек күттірмей қаралуға тиіс мәселелер. Шын мәнінде, жасанды интеллектіні қазіргі заманның мықты құралы, тіпті, қаруы деп те айтуға болады. Сондықтан оның әлемдік дамуға пайда немесе зиян әкелуі ең алдымен адамзатқа тікелей байланысты болмақ» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

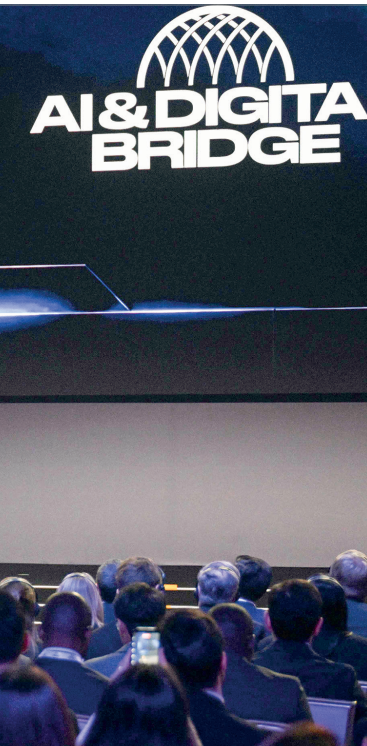
Президент жасанды интеллект жастарға сапалы білім алып, жан-жақты дамуы үшін мол мүмкіндік беріп отырғанын жеткізді. «Жастарымыз осы мүмкіндікті тиімді пайдаланып, жасанды интеллектіні еркін меңгерген, әр нәрсеге сын көзбен қарайтын білімді тұлға болып қалыптасқаны маңызды» деді Президент.

Мемлекет басшысы сөз соңында Қазақстан жаңа технологиялық экономиканың берік негізін қалағанын айтты. «Цифрландыру және жасанды интеллект жылының басты мақсаты – қол жеткізілген табыстарды әр азаматтың игілігіне айналдыру. Жаңа технологиялық дәуірде еліміздің лайықты орын алуына қажетті алғышарттар бар. Та-

ие екенін атап өтті. Сонымен қатар БАӘ Қазақстанның ірі шетелдік инвесторларының ондығына кіретінін айтты. 2025 жылы елімізге Әмірліктерден 1,64 миллиард доллар тікелей инвестиция тартылып, бұл көрсеткіш 3,5 есе ұлғайған.

Қасым-Жомарт Тоқаев орайлы сәтті пайдалана отырып, БАӘ Президенті шейх Мұхаммед бен Заид Әл Наһаянға, БАӘ Вице-Президенті, Премьер-министрі, Дубай Әміршісі шейх Мұхаммед бен Рашид Әл Мактұмға, БАӘ Вице-президенті шейх Мансұр бен Заид Әл Наһаянға ыстық ықыласын жолдады. Кездесуде көлік-логистика саласындағы ынтымақтастықты дамытуға баса мән берілді. Бұдан бөлек, AD Ports Group компаниясымен бірлескен жобаларды іске асыру, Каспий теңізінде портты инфрақұрылым мен флотты дамыту, сондай-ақ Орта дәлізді нығайту мәселелері талқыланды.

Сонымен қатар ТрансАуған дәлізінің перспективасы мен теңіз, теміржол, автокөлік және әуе тасымалы бағыттарындағы ұзақмерзімді серіктестікті қалыптастыру жайы қарастырылды. Жасанды интеллект пен цифрландыру салаларындағы серіктестік те әңгіме арқауына айналды. Мемлекет басшысы Presight AI компаниясымен суперкомпьютер инфрақұрылымы жобаларын іске асыру, Smart City және көлік қозғалысын бейнебақылаудың ұлттық жүйесін құру бойынша ықпалдастықты жоғары бағалады. Қасым-Жомарт Тоқаев пен БАӘ делегациясы G42 компаниясының Екібастұзда «Деректерді өңдеу орталықтарының алқабы» ауқымды экожүйесін құруға қатысу мүмкіндігін қарастырды.

Мемлекет басшысы Қазақстан мен БАӘ қарым-қатынасын дамытуға қосқан үлесі үшін Сухейл Әл-Мазруиді және Мансур әл-Мансуриді II дәрежелі «Достық» орденімен марапаттады.

ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ КЕЛЕШЕГІН ТАЛҚЫЛАДЫ

Мемлекет басшысы NVIDIA компаниясының вице-президенті Рев Лебаредянмен кездесті. Кездесуде жасанды интеллект, цифрлық технологиялар және есептеу инфрақұрылымы салаларындағы ынтымақтастықты дамыту перспективасы талқыланды. Сондай-ақ Қазақстан Президенті General Atlantic төрағасы және бас директоры Уильям Фордты қабылдады. Әңгімелесу барысында инвестициялық ынтымақтастық перспективасы, сондай-ақ елімізде технология секторы мен жасанды интеллект экожүйесін дамыту мәселелері талқыланды. Қасым-Жомарт Тоқаев жасанды интеллект пен цифрлық трансформация ел дамуындағы басты міндеттердің бірі екенін атап өтті. Осыған орай жаңа жобаларды жүзеге асыру үшін шетелдің жетекші инвесторлары мен технологиялық компанияларын тарту маңызды.

БАӘ ДЕЛЕГАЦИЯСЫН ҚАБЫЛДАДЫ

Мемлекет басшысы БАӘ Энергетика және инфрақұрылым министрі Сухейл Әл-Мазруи мен Абу Дабі әмірлігі Денсаулық сақтау департаментінің төрағасы, G42 International компаниясының бас директоры Мансур әл-Мансуримен кездесті. Президент берік достық байланысқа, өзара сенімге, стратегиялық серіктестікке негізделген Қазақстан мен Біріккен Араб Әмірліктері арасындағы қарым-қатынас ерекше сипатқа

МІНДЕТ – ЕҢБЕК
ӨНІМДІЛІГІН АРТТЫРУ

Мемлекет басшысы жасанды интеллект жаңа цифрлық дәуірде бәсекеге қабілеттілікті айқын-дайтын басты факторлардың біріне айналып келе жатқанын атап өтті. «БҰҰ-ның Өнеркәсіптің дамуы туралы 2026 жылғы есебіне сәйкес, ЖИ әлем экономика-сының келбетін өзгертетін бес трансформациялық мегатрендтің бірі ретінде танылды. Соңғы бес жылда жасанды интеллектімен байланысты патенттердің үлесі шамамен үш есе өскен. Бұл іргелі технологиялық өзгерістерді байқатады. Енді табиғи ресурстар және капитал мен нарық үшін ғана емес, өндіріс тиімділігі үшін де бәсекелестік қыза түсті. Қазақстан осы мүмкіндіктерді қалт жібермеуі қажет. Басты міндет – еңбек өнімділігін арттыру, технологиялық жаңғыруды жеделдету және қосылған құны жоғары өнім өндіруді кеңейту. Осы жұмыстарды атқаруда жасанды интеллект негізгі құралдардың бірі болуға тиіс» деді Президент.

Қасым-Жомарт Тоқаев 2029 жылға дейінгі Digital Kazakhstan стратегиясы аясында нақты экономикалық нәтижеге қол жеткізуді көздейтін ұлттық кешенді жасанды интеллект экокүйесі түзіліп жатқанына тоқталды. «Биылғы сегіз айда өнеркәсіптік өндіріс көлемі 46 триллион теңгеге жуықтады. Өңдеу өнеркәсібі бытырғы осы мерзіммен салыстырғанда 8,4 пайызға өсті. Дегенмен экономикалық өсімнің жоғары қарқынын сақтау үшін еңбек өнімділігін арттырып, өнеркәсіп базасын жаңғыртуға және қосылған құны жоғары өнім өндіруге мән беру қажет. Бұл мақсатқа жетуде жасанды интеллектінің атқаратын рөлі айрықша. ЖИ-дің шынайы құндылығы сол – адам әлеуетін күшейтеді. Яғни ЖИ инженерлерге нақты қадамдар жасауға, жұмыс тиімділігін ұлғайтуға, басшылыққа қажет кезінде дереу талдау деректеріне сүйеніп, жедел әрі дұрыс шешім қабылдауға мүмкіндік береді. Өнеркәсіп саясатымыз осы қағидатқа негізделген» деді Мемлекет басшысы.

СӘТТІ МОДЕЛЬДЕР
ЕЛ АУМАҒЫНА ТАРАЛАДЫ

Президент бірқатар басты міндеттерді атады. «Бізге жасанды интеллектіні пайдалана отырып, өндірістік үдерістерді кешенді түрде трансформациялау қажет. Қазіргі кезде көптеген кәсіпорында цифрландыру жұмыстары шашыраңқы жүргізіліп жатыр. Жекелеген операцияларды автоматтандырып, жаңа қызметтерді енгізгенімізге қарамастан, өндіріс моделі көп жағдайда өзгеріссіз қалады. Мұндай тәсіл өзін өзі ақтамайды. Кәсіпорындар бүкіл өндіріс тізбегін қайта қарап, қай тұста ЖИ көмегімен тиімділікті барынша арттыруға болатынын айқындауы керек. Үкімет «Самұрық-Қазына» қорымен бірлесіп, негізгі бизнес-үдерістері жасанды интеллект арқылы жан-жақты трансформацияға ұшырайтын кәсіпорындарды анықтағаны жөн. Жаңа технологиялар өндірісті басқару жүйесіне тікелей кіріруге тиіс. Анағұрлым сәтті модельдерді бүкіл ел аумағында таратуға болады» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Мемлекет басшысы қолданбалы ғылымды күшейтуге үндеді. Ол Кеңестің осыған дейінгі отырысында ЖИ саласына маманданған зерттеу университетін құру туралы шешім қабылданғанын еске салды. «Qazaq AI Research University жоғары санатты мамандар даярлайтын орталық қана емес, қолданбалы зерттеулер жүргізілетін жетекші алаңдардың бірі болуға тиіс. Оның бүкіл ғылыми-зерттеу бағдарламасы экономикалық дамудың нақты қажеттіліктеріне бейімделуі керек. Бұл үшін өнеркәсіп саласындағы жасанды интеллект

ЦИФРЛЫҚ ТРАНСФОРМАЦИЯЛАУ
МӘСЕЛЕЛЕРІ ҚАРАЛДЫ

Ақордада Президент Қасым-Жомарт Тоқаевтың төрағалығымен Жасанды интеллектіні дамыту жөніндегі кеңестің үшінші отырысы өтті. Жиында өнеркәсіп секторын цифрлық трансформациялау мәселелері қаралды.

тіге қатысты өзекті міндеттер тізімін жаңартып отырамыз. Аталған істе бюрократияға жол беруге болмайды. Мұндай міндеттерді өндірістің алдыңғы шебінде жүрген инженерлер, технологтар, шеберлер мен операторлар анықтауы қажет. Қай жерде шығын барын, қандай құрылғы тоқтап тұрғанын, қай

деттерді орындайтын мұндай команда құрамына ғылыми қауымдастық, технологиялық компаниялар мен стартаптар экокүйесінің өкілдері енуі қажет. «Сонымен қатар AI Challenge механизмін қолданған жөн. Бұл іске «цифрлық көшпелілер» мен талантты жастарды тартуға болады. Формат әр тапсырманың

терін шешудің бірыңғай механизмін құру жөнінде тапсырма берілді. Оның аясында лайықты команданы таңдаудан бастап, нәтижені сынақтан өткізу және экономикалық тиімділігін бағалау кезеңдері түгел қамтылуға тиіс. Қасым-Жомарт Тоқаев тексерілген шешімдерді жаппай таратудың анық әрі оңтайлы

интеллектіні тиімді қолдану мүмкін емес. Ол кәсіпорындар өндірістік мәліметтердің мол қорын жинақтағанымен, сапасы әркелкі әрі шашыраңқы күйде қалып отырғанын айтты. Мұндай деректердің көбі жасанды интеллект жүйелерінде қолдануға жарамсыз. «Кеңестің алдыңғы отырысында деректерге бағдарланған модельге көшу және салалық мәліметтер қорын жасақтау қажет екенін айтқанмын. Енді аталған жұмысты өндірісте жалғастыру керек. Бізге

отырысында көлік-логистика саласына жасанды интеллектіні енгізу мәселесін талқылауды ұсынамын. Бұл секторды одан әрі жаңғырту оның әлеуеті мен тиімділігін арттырып, Қазақстанның транзиттік мүмкіндіктерін нығайта түседі» деді Президент.

«ВАШИНГТОН
МОДЕЛІН» ҚҰПТАДЫ

Қазақстанның Президенті Қасым-Жомарт Тоқаев жақында АҚШ Президенті Д.Трамппен ірі технологиялық компаниялар басшылары қол қойған жасанды интеллектінің озық технологияларын қауіпсіз әрі жауапкершілікпен дамыту туралы ерікті келісімнің стратегиялық салмағына назар аударды. «Дер кезінде көтерілген осы маңызды бастаманы құптаймын. Жасанды интеллектіге қатысты қауіп-қатерлер ешқандай шекараға бағынбайтынын бәрі түсінеді. Сондықтан мемлекеттер мен бизнес қауымдастық тарапынан үйлесімді әрекет қажет. Вашингтонда қол қойылған келісімді сарапшылар мұқият зерделеген соң мүдделі мемлекеттер жасанды интеллект саласын жаһандық деңгейде реттейтін үлгі ретінде қарастыруына болады. «Вашингтон моделі» БҰҰ аясындағы халықаралық келісімге негіз болуға лайық деп ойлаймын. Қазақстан жасанды интеллектіні қауіпсіз әрі жауапкершілікпен дамытуды қолдайды. Осы орайда, аталған мәселе бойынша сындарлы халықаралық диалог жүргізуге алаң ұсына аламыз. Кеңес іс жүзінде маңызды екенін көрсетті. Сондықтан Кеңес мүшелерінен қысқа мерзім ішінде Қазақстанның осы салаға қатысты халықаралық ақпарат пен аса маңызды мәліметтер сенімді түрде қорғалады. Үкіметке бизнес-қауымдастықпен бірлесіп, салалық өндірістік мәліметтер базасын қалыптастырудың ортақ тәсілдерін әзірлеу міндеті жүктеледі. Отандық технологиялық шешімдерді дайындағанда аталған деректерді іс жүзінде қолдануға басымдық берілгені жөн» деді Қасым-Жомарт Тоқаев.

Мемлекет басшысы Қазақстан жасанды интеллектіні дамытуға берік негіз қалағанын айтты. Ендігі міндет – осы әлеуетті экономикалық игілікке айналдыру. «Жасанды интеллект ел индустриясын дамытатын құрал болуға тиіс. Бұған Қазақстанның мүмкіндігі жетеді. Аталған жұмысты стратегиялық мәні зор секторларда күшейте түсу керек. Осы орайда Кеңестің келесі

тұста олқылықтар орын алып, қатерлер пайда болғанын осы мамандар біледі. Осылайша, басшылық өндірістегі проблемадан жан-жақты хабардар болады. Ал бұл, өз кезегінде, қалай пайдалану жолын белгілеуге көмектеседі. Qazaq AI Research University, сондай-ақ басқа да университеттер мен ғылыми-зерттеу институттары осы тізімді басшылыққа алуға тиіс. Сонда ғана ғылым мен өндіріс арасында тікелей байланыс орнайды. Үкіметке ұлттық компаниялармен және жеке бизнеспен бірге индустридағы өзекті ЖИ-міндеттерді айқындау және ұдайы жаңарту тәртібін әзірлеуді тапсырамын» деді Президент.

ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ
КОМАНДА ЖАСАҚТАУ
МАҢЫЗДЫ

Қасым-Жомарт Тоқаев өндірістік Деер-Tech жобаларды ілгерілету және мықты технологиялық командалар жасақтау өте маңызды деп санайды. Оның айтуынша, индустриялық мін-

ерекшелігіне қарай бейімделуге тиіс. Яғни команданы ашық іріктеу мен міндеттерді айқындаудан бастап, ізденіс нәтижелерін шынайы өндірісте сынауға дейін икемді болғаны жөн. Деректер, есептеу ресурстары және өндіріс инфрақұрылымы командаларға қолжетімді болуға тиіс. Бұл ретте тапсырыс беруші тысқары қалмай, үдерістің әр кезеңіне қатысуы қажет. Әйтсе де ЖИ және DeerpTech санатындағы өнеркәсіп жобаларына, әсіресе, технологиялық тәуекелдерді көп, коммерциялық тиімділігі дәлелденбеген бастапқы кезеңде уақыт пен ресурс керек екенін мойындаған жөн. Үкімет бастапқы тәуекелдерді азайтуға көмектесіп, жеке капиталды тартуға жағдай жасауы керек. Кейінірек перспективті жобалар, негізінен, нарықтық ортада дамуға тиіс» деді Мемлекет басшысы.

Президенттің пікірінше, AI-Sana бағдарламасы өндірістегі нақты міндеттермен тығыз байланысты болғаны жөн. Дарынды жастар экономиканы жаңғырту ісінде тәжірибе жинақтауы керек. Үкіметке жасанды интеллектіні өнеркәсіпте пайдалану міндет-

тетіктерін құру қажеттігіне назар аударды. «Көптеген перспективті шешімдер пилоттық жоба сатысынан сәтті өткенімен, қосымша келісулер, қайталама сынақтар, күрделі сатып алу үдерістері мен заңнамалық шектеулер салдарынан аяқсыз қалады. Бұл кәсіпорындардың пайда табуына және әзірлеушілердің нарықтық мүмкіндіктеріне кедергі келтіреді. Тиімді тәсілдерді коммерцияландырудың айқын тегігі болуы керек. Оны өндірістік жағдайы ұқсас кәсіпорындарда қайта сынақтан өткізудің қажеті жоқ. Ұтымды отандық шешімдерге де баса назар аударған дұрыс. Үкіметке табысты пилоттық жобаларды тез арада коммерцияландыру және кеңінен тарату жолдарын қарастыруды ұсынамын. Экономикалық тұрғыдан пайдалы шешімдерді іске асыруда артық кедергілерден арылған абзал» деді Мемлекет басшысы.

ЖИ ИНДУСТРИЯНЫ
ДАМЫТАТЫН ҚҰРАЛ

Президенттің пайымдауынша, жоғары сапалы өндірістік мәліметтер болмаса, жасанды

ОТБАСЫҒА ҚОЛДАУ АРТАДЫ

Астанада Кәмелетке толмағандардың істері және олардың құқықтарын қорғау жөніндегі комиссия отырысында жасөспірімдер арасындағы құқық бұзушылықтардың алдын алу, өмірлік қиын жағдайға тап болған отбасыларға әлеуметтік қолдау көрсету, сондай-ақ балалар мен олардың ата-аналарын кешенді сүйемелдеу мәселелері талқыланды. Жиынға қала әкімінің орынбасары Талғат Рахманберді төрағалық етті, деп хабарлайды елорда әкімдігінің ресми сайты.

Комиссия жұмысының маңызды бағыттарының бірі – көмекке мұқтаж отбасыларды дер кезінде анықтау. Қалада кәмелетке толмаған балалары бар отбасыларға медициналық-әлеуметтік сүйемелдеу жүргізіледі. Мамандар ата-аналарға хабарлама жолдап, оларды «Жанұя» отбасы институтын қолдау орталығына шақырады. Мұнда кеңес беріліп, отбасының қажеттіліктері анықталады, сондай-ақ мамандар отбасылардың үйлеріне барып, аулаларды аралап шығады.

Осы жұмыстың қорытындысы бойынша отбасының жағдайына бастапқы бағалау жүргізіліп, кейін жеке көмек көрсету жоспары әзірленеді. Мұндай тәсіл бір реттік қолдаумен шектелмей, жағдай тұрақтанғанға дейін отбасымен жұмыс жүргізуге мүмкіндік береді. Бұл жұмыстың негізгі мақсаты – отбасын есепке қою

емес, оның қиын жағдайдан шығуына және қалыпты өмірге қайта оралуына көмектесу.

Кәмелетке толмағандардың істері жөніндегі комиссиялардың ұсынғандары бойынша сүйемелдеуге берілген отбасыларға ерекше көңіл бөлінеді. Отырыста атап өтілгендей, 2025-2026 жылдары 107 отбасы сүйемелдеуге берілген.

Олармен жұмыс нақты өмірлік жағдайы мен қажеттіліктерін ескере отырып жүргізілді. «Жанұя» отбасы институтын қолдау орталығының мамандары әлеуметтік, психологиялық және құқықтық көмек көрсетіп, жұмыспен қамту, тұрғын үй жағдайын жақсарту, қажетті құжаттарды алу және басқа да әлеуметтік мәселелерді шешуге ықпал етті.

Барлығы отбасыларға 198 әлеуметтік қызмет көрсетілді. Олардың қатарында демеушілік көмек, психо-

логиялық және құқықтық кеңес беру, әлеуметтік-мәдени іс-шараларға қатысу, қажетті құжаттарды рәсімдеуге, тұрғын үй кезегіне тұруға, тиісті ақпараттық жүйелерде тіркелуге және емханаға тіркелуге жәрдемдесу бар.

Жиынға қатысушылар кәмелетке толмағандар арасындағы профилактикалық жұмысты мүмкіндігінше ертерек бастау қажет екенін атап өтті. Бұл ретте жасалған құқық бұзушылықтарға ғана ден қоймай, отбасындағы қолайсыз жағдайға, жанжалдарға, сабақтан қалуға немесе кәмелетке толмағандардың құқыққа қайшы әрекетке баруына себеп болуы мүмкін факторларды дер кезінде анықтау маңызды.

Сонымен қатар мектептер, әлеуметтік және медициналық қызметтер, қорғаншылық органдары, құқық қорғау органдары мен ата-аналар арасындағы өзара іс-қимылды одан әрі күшейтудің маңыздылығы атап өтілді. Кешенді тәсіл баланы дер кезінде қолдауға, отбасының әл-ауқатын сақтауға және неғұрлым күрделі мәселелердің алдын алуға мүмкіндік береді.

Бұл жұмыстың басты бағдары – баланың амандығы, ата-аналарға қолдау көрсету және отбасының қиындықтарымен жалғыз қалмауына жағдай жасау.

АРДАГЕР ҰСТАЗДАР АРДАҚТАЛДЫ

Мұғалімдер күніне орай Астана қаласы Білім басқармасының ұйымдастыруымен «Ұстаздан ұлағат – ұрпаққа аманат» тәрбиелік бейнероликтер байқауы өтті.

Байқаудың негізгі мақсаты – «Адал азамат» бағдарламасының құндылықтарын насихаттау, ардагер ұстаздардың өнегелі жолын дәріптеу және аға буын мен жас директорлар арасындағы сабақтастықты нығайту.

Байқауға елорданың 6 ауданынан мектепке дейінгі ұйымдар мен жалпы білім беретін мектептер қатысты. Әр ауданнан ардагер ұстаз, жас директор, педагогтар мен оқушылардан құралған шығармашылық топтар 5-7 минуттық бейнероликтер ұсынды. Жұмыстарда ұстаз еңбегі, шәкірт тәрбиесіндегі педагогтің рөлі және ұрпақтар сабақтастығы көрініс тапты.

Іс-шараның ашылуында Астана

қаласы Білім басқармасының басшысы Қасымхан Сенғазыев ардагер ұстаздарды құттықтап, олардың білім беру саласына қосқан үлесін атап өтті.

Бейнероликтерде адалдық, еңбекқорлық, жауапкершілік, отаншылдық пен бірлік құндылықтарына ерекше мән берілді. Сонымен қатар ардагер ұстаздардың кәсіби жолы, өмірлік ұстанымы және кейінгі буынға берген тағылымы көрсетілді.

«Ұстаз өнегесі – адал азамат тәрбиесінің бастауы!» идеясын арқау еткен байқау жұмыстары тәрбиелік мәні, «Адал азамат» құндылықтарының ашылуы, ұрпақ сабақтастығы, шығармашылық идеясы, бейнеро-

лик сапасы және көрерменге әсері бойынша бағаланды.

Байқау қорытындысы бойынша: – Бас жүлде – Смағұл Сәдуақасұлы атындағы №78 мектеп-гимназиясы; – I орын – №119 жалпы орта білім беретін мектебі; – II орын – №35 «Ертегі» балабақшасы; – III орын – №56 мектеп-лицейі.

Жеңімпаздар дипломдармен және сыйлықтармен марапатталды.

Байқау аға буынның тәжірибесін дәріптеп қана қоймай, ұстаздық дәстүрдің сабақтастығын көрсетуге және жас педагогтарға өнеге боларлық тұлғалардың еңбек жолын насихаттауға мүмкіндік берді.

МЫҢ НАУҚАСТЫ ҚАБЫЛДАЙДЫ

Астанада №2 көпбейінді қалалық аурухананың базасында заманауи қабылдау-диагностикалық кешенінің құрылысы қазан айында аяқталады. Құрылыс барысымен және кешеннің медициналық жабдықтармен жарақтандырылуымен Денсаулық сақтау министрі Ақмарал Әлназарова танысты. Сапар барысында ол қабылдау бөлімін, операциялық және реанимациялық палаталарды, диагностикалық кабинеттерді аралап көріп, дәрігерлермен нысанның пациенттерді қабылдауға дайындығын талқылады.

Тәулігіне 850-1000 пациентке дейін қабылдауға есептелген жаңа нысан Мемлекет басшысының тапсырмасын орындау шеңберінде жергілікті бюджет қаражатының есебінен салынуда. Жалпы аумағы 7 мың шаршы метрден асатын бес қабатты кешенде заманауи диагностикалық қызметтер, операциялық блоктар, травматология бөлімшелері және инсульт орталығы біріктіріледі. Барлығы 118 төсек қарастырылған, оның ішінде – 18-і реанимациялық төсек. Жаңа кешеннің басты ерекшелігі – шұғыл медициналық көмекті пациенттің бірыңғай маршруты қағидаты бойынша көрсету мүмкіндігі. Яғни пациентті қабылдау мен диагностикадан бастап операция жасауға және одан кейінгі емдеуге дейінгі барлық кезең бір жүйеге біріктіріледі. Акушерлік бейіндегі пациенттер, жалпы пациенттер ағыны және травматологиялық пунктке келушілер үшін жеке кіреберістер көзделген.

Кешен базасында елорданың сол жағалауында тұратын ересек тұрғындарға арналған травматологиялық пункт те жұмыс істейтін болады. Ол тәулігіне 100-120 өтініш қабылдауға есептелген. Диагностика мен емдеу үшін компьютерлік томограф, қуаты 3 Тесла болатын МРТ аппараты, ангиограф, рентген қондырғылары және ультратрадыстық зерттеу аппараттарын қоса алғанда,

заманауи медициналық жабдықтар сатып алынды. Жаңа операциялық блоктар күрделі хирургиялық араласуларды, оның ішінде ауыр жарақаттар мен қан тамырлары аурулары кезінде операциялар жүргізуге мүмкіндік береді.

Инсульт алған және ауыр жарақаттары бар пациенттерге медициналық көмек көрсетуге ерекше көңіл бөлінген. Осы бағыттардың әрқайсысы үшін 40 төсектен тұратын мамандандырылған бөлімшелер көзделген. Сапар барысында дәрігерлер министрге заманауи хирургиялық жабдықтарды, сондай-ақ жаңа туған нәрестелерге шұғыл медициналық көмек көрсетуге арналған жаңа неонаталдық үстелдер мен тасымалдауға арналған кювездерді таныстырды. Ауруханада бірыңғай цифрлық мониторинг жүйесі де енгізілуде. Ол дәрігерлерге операциялық және реанимациялық бөлімшелердегі пациенттердің жағдайын орталықтандырылған түрде бақылауға мүмкіндік береді. Жаңа кешенде 150 жұмыс орны көзделген, оның 50-і – жаңадан құрылатын жұмыс орындары. Қабылдау-диагностикалық кешеннің ашылуы елорданың медициналық инфрақұрылымын дамытудағы маңызды кезең болып, тұрғындардың заманауи шұғыл медициналық көмекке қолжетімділігін кеңейтуге мүмкіндік береді.

ҮЗДІКТЕР АНЫҚТАЛДЫ

Астанада «Үздік педагог – 2026» республикалық байқауының қалалық кезеңінің жеңімпаздары анықталды. II кезеңнің қорытындысы бойынша жеңімпаздар қатарында он елордалық педагог бар.

Елорданың үздік мұғалімдері: Әйгерім Біржанқызы – Астана қаласы әкімдігінің Абай Құнанбайұлы атындағы №87 мектеп-гимназиясының қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі; Гүлмира Оспанова – Астана қаласы әкімдігінің №116 орта мектебінің химия пәні мұғалімі; Мөлдір Жолбарысова – Астана қаласы әкімдігінің №5 «Ақбота» бөбекжай-балабақшасының меңгерушісі; Нағашыберген Қарбоз – Астана қаласы әкімдігінің №105 орта мектебінің тарих пәні мұғалімі; Татьяна Воронко – Астана қаласы әкімдігінің №2 арнайы мектебінің мұғалім-дефектологі; Жанар

Абдолла – Астана қаласы әкімдігінің №82 «Дарын» мамандандырылған лицейінің химия пәні мұғалімі; Назым Мақсатқызы – Астана қаласы әкімдігінің №107 орта мектебінің қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі; Дәурен Бейсенбаев – Астана қаласы әкімдігінің Тәттімбет атындағы №1 өнер мектебінің бейнелеу өнері және сызу пәндерінің мұғалімі; Жанна Абдрахманова – Астана қаласы әкімдігінің ASTANA POLYTECHNIC жоғары колледжінің арнайы пәндер оқытушысы; Салтанат Болатқызы – Астана қаласы әкімдігінің №115 орта мектебінің химия пәні мұғалімі.

ЖШС «Сары-Арқа Газ орталығы» БСН 140440016385 жабылатыны туралы хабарлайды. Наразылық 2 ай көлемінде қабылданады. Жезқазған қаласы, И.Анаркулова көшесі, 17-үй, 29 кеңсе. Тел: +7 777 152 6140.

НАШАҚОРЛЫҚҚА ЖОЛ ЖОҚ!

«Заң мен тәртіп» қағидаты аясында елорданың «Шұбар» тұрғын алабында тыйым салынған заттарды тарататын сайттар мен Telegram-арналардың жарнамасы жазылған жазбаларды бояп өшіру акциясы өтті, деп хабарлайды Астана әкімдігінің ресми сайты.

Іс-шараны Есіл ауданы әкімінің аппараты аудандық полиция және елорданың Жастар саясаты мәселелері жөніндегі басқармасымен бірлесіп ұйымдастырды. Жұмысқа еріктілер де тартылды.

Мұндай жазбалар аумақты тұрақты аралау кезінде анықталады. 2025 жылы әкімдік қызметкерлері, прокуратура, полиция, Жастар саясаты мәселелері жөніндегі басқарма өкілдері, сондай-ақ ПИК пен МИБ мүшелері 31 осындай жазбаны анықтаған.

Жыл басынан бері аудандық полиция қызметкерлері «Астана жастары» еріктілерімен бірлесіп, тыйым салынған заттардың заңсыз жарнамасына қатысты тағы 12 деректі анықтады.

Елорда тұрғыны, еңбек және тыл ардагері, қырық жылға жуық ғұмырын білім саласына арнаған ұлағатты ұстаз Сара Нұрабаева келген қазан айында мерейлі 90 жасқа толады. Сыр еліңде қарапайым көпбалалы шаруалар отбасында туған ол өзі де дүниеге 9 бала әкеліп, «Батыр ана» атанды. Бүгіндері ұл-қыздары мен олардан тараған немере-шөберелерінің ортасында берекелі ғұмыр кешіп жатыр.

ТОҚСАННЫҢ ТӨРІНДЕГІ БАТЫР АНА

Аманғали ҚАЛЖАНОВ

Бала күнінен білімге құштар болып өскен ол ісмер анасынан қазақтың көлөнер бұйымдарын тоқу, тігу өнерін жетік меңгерді. Соғыс жылдарында ата-анасына еріп, масақ теріп, еңбекке ерте араласып, майданға астық жөнелту науқанына үлес қосты.

1960-1964 жылдары Қызылорда педагогикалық институтында білім алып, 1996 жылға дейін Сырдария ауданының бірнеше орта мектептерінде қазақ тілі мен әдебиеті пәнінің мұғалімі болып еңбек етті. Соның ішінде осы ауданның Нағи Ілиясов ауылындағы №132 Т. Айтбаев атындағы мектепте, Іңкәрдария ауылының №129 орта мектебінде, Шіркейлі ауылындағы №129 Әбіраш Жәмішев атындағы орта мектепте жас ұрпаққа сапалы білім, саналы тәрбие беру ісіне ерекше еңбек сіңірді. Бүгінгі күні Сара Нұрабаеваның ұстаздық ұлағатынан тәлім алған шәкірттері еліміздің түпкір-түпкірінде қоғамның әр саласында тер төгуде. Олардың қатарында қызылордалық күршіші меценат, Қазақстанның Еңбек Ері Абзал Ералиев сынды тұғырлы тұлғалар бар.

Сара Нұрабайқызы – мектептен тыс уақытта шәкірттерін жинап, қазақтың қисса-дастандарын оқып, ауыл балаларының сауатын тереңдетуде

белсенділік танытқан ұстаз. Бұдан бөлек, қыз балаларға жүн тұту, сабау, ұршық иіру, киіз басу, кілем тоқу, келі түйю, күбі пісу, диірмен тарту, ұлттық тағамдар дайындау секілді қазақтың көне салт-дәстүрлері мен әдет-ғұрыптарын үйретуді төл дәстүріне айналдырған шебер болды. Ол еңбек еткен жылдарында аудандық, облыстық, республикалық басылымдарға түрлі тақырыптарға қалам тербеп, мақалалар жариялап отыруды әдетке айналдырған қаламгер де бола білді.

Жұбайы Алданазаров Жарылқасын Әбдікәрімұлы өмірінің соңына дейін жоғарыда аталған елді-мекендердің орта мектептерінде физика-математика пәнінің мұғалімі, № 191 және № 129 мектептерде директор қызметтерін абыроймен атқарды. Бүгінде шәкірттері Жарылқасын Алданазаровты мақтанышпен еске алып, оның қарапайым тұлғасы мен ұжым басқарудағы кәсіби шеберлігін насихаттап келеді.

Балалық шақтары сұрапыл соғыс кезеңімен сәйкес келген Жарылқасын Алданазаров пен Сара Нұрабаевадан тараған 7 ұл, 2 қыз мұнай, әскери қызмет, ішкі істер, білім, мәдениет, денсаулық сақтау, саясат салаларында қызмет істейді. Қазіргі таңда олардың алдыңғылары зейнеткерлікке шығып, кейінгілері ел дамуына өзіндік үлестерін қосып келеді. Бүгінгі күні алтын құрсақты ана ұл-қыздарынан 30 немере, 18 шөбере сүйіп отыр.

ҰСТАЗДЫҚ ҰЛЫ ЖОЛ

Елімізде 5 қазанда Мұғалімдер күні аталып өтіледі. Бұл күн – ұстаздың мерейін асырып, еңбегін елеп, істеп жатқан жұмыстарын қадірлеуге бағытталады.

Олжас ЖОЛДЫБАЙ

Ұстаздар мерекесі жақындаған сайын, қадірменді педагогтерді қадірлеу парыз. Өйткені баланың зейінін ашу, оқыту, тағылым мен тәрбие сіңіру оңай шаруа емес. Әр үйдің баласы әртүрлі. Бір-біріне ұқсамайтыны тағы бар. Шәкірттің білім жолындағы көзін ашу екінің бірінің қолынан келе бермейтін ұлы қасиет. Ұстаздар мерекесі қарсаңында, Астана қаласында № 9 «Зерде» мамандандырылған лицейінде 2009 жылғы 20 шілде айынан 18 жылдай уақыт директордың оқу ісі жөніндегі орынбасары және «педагог-шебер» біліктілік санатты география пәнінің мұғалімі қызметін атқарып жүрген, Қазақстанның еңбек сіңірген ұстазы, Ы.Алтынсарин төсбелгісінің иегері Гүлназия Сабырқызы ой бөліскен еді.

– Ұстаздық жолымда қиындығы мен қызығы мол мамандықты таңдағанымды мақтан етемін. Алдымнан шыққан шәкірттерім елімізде өз орнын тауып қызмет жасап жүргеніне қуанамын. Бір оқушым қазіргі таңда Құрылтайға депутат болып сайланды. Ол – Ахмедиев Дархан. Шәкірттерге саналы тәрбие мен сапалы білім беру керек. Сонда мықты азамат болып қалыптасады. Ал ұстаздар үлкен жауапкершілік пен өз мамандығында жақсы көру керек. Сонда жұмыс үйлесімді бола түседі, – деп пайымдайды.

Мұғалімдік қызметте Гүлназия Сабырқызы 46 жылдан аянбай еңбек етіп келеді. Ол ауыл өзі туған Қарағанды өңірінен бастап, еңбек жолын елордада жалғап, жемісті қызмет істеп келеді. Құрметті ұстаз адал еңбек жасалса, маңдай тер төгілсе, еңбек бағаланады деп санайды.

– Еңбегім еленіп жатыр. 2021 жылы Педагог мәртебесі Заңның негізінде енгізілген педагогтерді қолдау, құрметтеу

мақсатындағы, «Қазақстанның еңбек сіңірген ұстазы» атты мемлекеттік құрметті атақпен марапатталдым. Қобалжыдым да. Бұл – мен үшін үлкен жауапкершілік. 2024 жылы Ы.Алтынсарин төсбелгісін иелендім. Тәубе, еткен еңбек осылайша ақталып жатыр, – деді тәжірибелі ұстаз.

Ол сондай-ақ, өзінен кейінгі жастарға үлгі-өнеге боп жүретінге ұқсайды. Мектепте қызмет етіп, ұстаздық жолға бет бұрған жастарға бір ауыз тәжірибесін айтып, лебіз білдірді.

– Жастарға айтарым таңдаған мамандығын адал, жауапкершілікпен атқаруын тілер едім. Сонда ғана биік жетістіктерді бағындыруға болады. Жалпы адамға тәжірибе, көрген-түйген, оқыған-білген дағдылармен қалыптасады. Адам егер алғыр болса, өз ісінің маманына айналса, талай асуды бағындырып, билік белестерді артқа тастап, өмірде өз орнын табады деп байыптаймыз, – деп түйді Гүлназия Байұлова.

ШӘКІРТ ЖҮРЕГІНЕ ШЫРАҚ ЖАҚҚАН

«Оқысаңыз, балалар, шамнан шырақ жағылар». Мұны ұлт ұстазы Ыбырай Алтынсариннің өсиеті десек болады. Ал балалардың жүрегіне шырақ жағу – мұғалімнің міндеті. Оқушыларды «өмір – теңіздің» бетінде «білім – кеменен» жүздіріп жүрген тәжірибелі ұстаздың бірі – елордадағы №113 келешек мектебінің бастауыш сынып мұғалімі Бағдат Сайдалина.

Бағдат Төлеутайқызы бас-тапқыда арнаулы орта білім алып, одан соң Ө.Байқоңыров атындағы Жезқазған университетінің филология факультетін бітіріп, қазақ тілі мен әдебиеті пәні мұғалімі мамандығын алды. Мұнымен шектелмей, білімін жалғастырып, педагогика ғылымдарының магистрі дәрежесін иеленді. Ұстаздық еңбек өтілі 30 жылға жуықтайды.

Кейіпкеріміздің Қайрат, Жанна және Сағадат деген туған бауырлары – мұғалімдер. Бағдат да осы жолды таңдады. Жетістіктері де аз емес. Оның бәрін тізбелемей, Жезқазған қаласының «Жыл мұғалімі» атанғанын айтсақ та жеткілікті болады деп есептейміз.

Қазіргі цифрландыру дәуірінде заман көшінен қалмай, түрлі заманауи технологияларды меңгеру – адам баласына керек шаруа. Соны күнделікті өмірінде, істеп жатқан кәсібінде қолдана білгендердің ісі алға жылжиды. Бағдат Сайдалина сондай жаңашыл және шығармашыл ұстаз. Бұл тұрғыдан «Оқу үдерісі және ЖИ генеративті модельдер мен промтинжиниринг өнері» курсы, «Білім берудегі жасанды интеллект, инновациялық технологиялар мен оқу үдерісінің цифрлық трансформациясы» курсы аяқталды.

Жұмыс барысында білім беру саласындағы жаңа үрдістер мен бағыттарды зерттеп,

қолданады. Атап айтқанда, АКТ, сыни тұрғыдан ойлау, жобалау әдістері, деңгейлік, инклюзивті білім беруге негізделген Қараев технологиясы сынды заманауи инновациялық технологияларды меңгеріп, сабақ үдерісіне енгізді. Жалпы оқушыларды оқыту мен тәрбиелеуде қолданылатын әдістер мен құралдарды жетілдіруге көп көңіл бөледі.

Бағдат Төлеутайқызы – бірнеше әдістемелік жобалардың авторы. Мәселен, «Математикалық логика» авторлық жобасы бастауыш сынып оқушыларының ерте жастан логикалық, сыни және аналитикалық ойлау қабілетін арттыруда жақсы нәтиже көрсетті. Ал «Әдебиет өнері» авторлық бағдарламасы балаларды жетілдіруге өнерге баулуға, көркем мәтінмен жұмыс істеуге және ұлттық құндылықтарды терең ұғынуға бағытталған.

Кейіпкеріміздің үлкен қызы Мархаба Толықбаева да анасының жолын қуып, ағылшын тілі пәнінің мұғалімі болып еңбек етіп жатыр. Мұғалім күні – ұстаздардың мейірілететін мерекесі. Қазақ әдебиетінің классигі Мағжан Жұмабаев «Алты Алаштың басы қосылса, төр – мұғалімдікі» деп айтқан дай, ұстаздардың орны әрқашан да төр болсын!

Аманғали ҚАЛЖАНОВ

Елордалық ұстаз табиғи жүннен көлемі 7×4 метр болатын Қазақстанның алып картасын жасап, әлемдік рекордқа ұсынуда. Астанадағы С.Сәдуақасов атындағы №78 мектеп-гимназиясының көркем еңбек пәнінің мұғалімі, педагог-модератор, Ұлттық дизайн академиясының академигі Ләззат Әбділдақызы осылайша Атыбай ұлттық қолөнерді заманауи форматта дәріптеуге бағытталған ауқымды шығармашылық жобаны жүзеге асыруда.

КИІЗДЕН КАРТА ЖАСАП, ӘЛЕМДІК РЕКОРДҚА ҰСЫНУДА

Райхан РАХМЕТОВА

Педагог алып картаны «Өнермен өрілген Қазақстан» атты жеке авторлық жоба аясында жасап, туындыны Ұстаздар күніне орай аяқтады. Ауқымды картада еліміздің тұтастығы, ұлттық мәдениеті, тарихы мен дәстүрлі өнері көркемдік тәсілдер арқылы бейнеленген. Автордың айтуынша, жоба дәстүрлі жүн өңдеу өнерін заманауи көркемдік шешімдермен ұштастырып, ұлттық қолөнердің мүмкіндігін жаңа қырынан көрсетуге бағытталған. Жобаның негізгі мақсаты – ұлттық қолөнерді сақтау, оны жас ұрпаққа насихаттау және қазақ халқының дәстүрлі өнерін заманауи шығармашылық тәсілдер арқылы кеңінен таныту. Аталған жоба GBR GLOBAL BEST OF RECORDS ұйымына әлемдік рекорд ретінде ұсынылды. Ұйым тарапынан рекордтық өтінімнің ресми қабылданғанын растайтын хат алынған.

– Қазақтың киіз басу өнерін насихаттау мақсатында мектепте өз сабағымда балаларға әр түрлі бұйымдар жасауды үйретемін. Соның барысында неге осындай көлемді дүние жасамасқа

деген ой туып, оқушылармен бірге Қазақстан картасын қазіргі заманға лайықты инемен піспектеу арқылы 5 айда жасадық. Жүн пайдалану арқылы қолөнер туындысын жасау – ата-бабамыздан қалған дүние, басқа елдер оны патенттеп алмау үшін оны осылай халықаралық деңгейде танытпақ оймен әлемдік рекордқа өзін хат жаздым. Олар шешімін берді, енді 29 қазанда сол рекордымызды жасаймыз. Соған қоса республика бойынша мұғалімдерді қатыстыра отырып 500 метрлік қазақтың ұлттық құндылығына арналған картиналар әзірлеп жатырмыз. Оны да сол күні

көрсетеміз. Ұлттық өнеріміздің ішіндегі киіз басу техникасы біздің көшпенді ата-бабамыздан қалған төл мұра екенін әлемге танытып, рекордқа енгізіп қойсақ, оны бақса ешкім патенттеп алмайды, – дейді автор.

Киіз картаны жасауға 10-15 кг жіп кеткен, астындағы матасымен қосқанда 25-30 келі болған. Автор әлемдік рекордқа енгеннен кейін бұл киіз картаны Ұлттық музейге өткізуді көздеп отыр. Киіз басу өнерін одан әрі насихаттау үшін киізден жасалған басқа да бұйымдарды апара отырып Түркияда өтетін көрмеге қатысу да жоспарында бар.

«Бірінші оқиға әлі күнге дейін есімде. Үшінші сыныпта оқып жүрген кезімде ауылымыз Айшырақтан Жамбаскөң деген жерге көшірілді. Күз мезгілі болатын. Бір күні ауылға қызыл жағалы, ат мінген адамдар қаптап келді. Олар далада жүрген малдың бәрін ауылға айдап әкелді. Қой, сиыр, жылқы, түйе – барлығын жинады. Кейін ауыл тұрғындарын түгел далаға шығарып, жиналған малдың ішінен өздеріне тиесілісін бөліп алуды талап етті. Алайда ешкім малын алмай, үнсіз тұрды. Мен бала болсам да, үйіміздің қойын, сиырын, жылқысын танып тұрдым. Бірақ үлкендер үндемеген соң, мен де үндемедім. Ішімнен «бұлар неге үнсіз?» деп ойладым. Кейін әлгілер малды айдап алып кеткенге, шешелеріміз соңынан жылап кетті. Әкелеріміз бен ауылдың үлкендері түнеріп тұрды» дейді ол.

Кейін бұл жағдайдың себепін білген. Оның айтуынша, сол кезеңде жоғары жақтан бір үйге белгілі мөлшерден артық мал ұстауға шектеу қойылған. Ауыл тұрғындары өз малын алуға қорыққан, өйткені оның соңы сотталуға немесе жұмыстан қуылуға әкелуі мүмкін еді.

«Сол кезде ел малсыз қалды. Осы оқиға менің есімде өшпестей сақталды. Мен одан 1937 жылдардың салқынын көргендей болдым. Кейін осы оқиға менің қолыма қалам ұстауыма себеп болды» дейді жазушы.

Қаламгердің өміріндегі екінші маңызды оқиға 1963 жылға байланысты. Ол кезде Алдан Смайыл Қаражалда мектеп бітіріп, Алматы немесе Қарағандыдағы жоғары оқу орнына түсуге дайындалып жүрген.

Бір күні әкесі Зейнолла баласымен әңгімелесіп отырып, болашақ мамандығы туралы сұрайды. Алдан Смайыл сол кезде ақын, жазушы болғысы келетінін айтқан.

«Әкем маған ақын, жазушы, журналистің көкірегі ояу болуы керектігін айтты. Олар өзі өмір сүріп отырған қоғамның саяси және басқа бағыттарын білуі керек деді. Сосын: «Сен осы қоғам туралы ойлайсың ба?» деп сұрады. Мен ойламайтынымды айттым. Сонда әкем: «Ауызыңнан шықпасын, саған айтар сөзім бар. СССР деген империя ұзаққа бармайды, құлайды», – деді. Әкем ол кезде Ақтау совхозындағы орта мектептің директоры. Одан алып империяның қалай құлайтынын сұрағанда, ол өзінің көзқарасын былай түсіндірді: «Коммунистік партияның ұстанған бағыты мен саясаты адамзатқа қарсы. Әділетсіз қоғам мен әділетсіз саясат құламай тұрмайды. Ол біртіндеп өзінің түбіне жетеді» деді әкем. Әкем өмір бойы коммунистік партияға өтпеген. Партияға неге кірмегенін сұрағанда да, осы ұстанымын айтқан. Мен әкемнің бұл сөзін ешкімге айтпай жүрдім, тек Кеңес Одағы ыдыраған соң ғана айттым» дейді Алдан Смайыл.

Қаламгер үшін тарихи маңызы зор тағы бір оқиға – 1979 жылғы Целиноградтағы неміс автономиясына қарсылық акциясы.

Сол кезде Алдан Смайыл Целиноград облыстық «Коммунизм нұры» газетінде бөлім меңгерушісі болып жұмыс істеген. Айтуынша, 16 маусымда қазіргі елорда әкімдігінің алдындағы алаңға қарай жүздеген адам жүрген. Шерудің алдында соғыс ардагерлері, олардың артынан жас балалы әйелдер, кейін жастар болған.

«Олар «Қазақстан бөлінбейді», «Неміс автономия-

ҚАЛАМГЕР – ҚАЙРАТКЕР

Жазушы, публицист, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты Алдан Смайыл 80 жасқа толды. Ол өзінің ғұмырына көз жүгірте отырып, өмірінде ерекше із қалдырған үш оқиғаны еске алды. Жазушының айтуынша, бала күнінде куә болған оқиғалар мен әкесінің айтқан сөздері дүниеге деген көзқарасының қалыптасуына, кейін қолына қалам алуына әсер еткен. Қаламгер қазіргі Ұлытау облысының Жаңаарқа ауданындағы Атасу өзенінің жағасында орналасқан Айшырақ ауылында 1946 жылы 3 қазанда дүниеге келген. Оның балалық шағы елдің тұрмысы әлі түзеле қоймаған кезеңге тұспа-тұс келді.

сына қарсымыз» деген ұрандар көтерді. Мен редакцияда отырып, терезеден қарап тұрдым. Сол көрініс әлі есімде. 19 маусымда жастар тағы да алаңға жиналды. Сол күні облыстық партия комитетінің бірінші хатшысы Морозов халық алдына шығып, Мәскеумен және Алматыдағы Дінмұхамед Қонаевпен байланыста екенін айтып, жұртты тарауға шақырды. Алайда жиналғандар нақты шешім қажет екенін айтып, тараудан бас тартты. Біраз уақыттан кейін бірінші хатшы қайта шығып, неміс автономиясы құрылмайтынын хабарлады. Сол кездегі жастардың бойындағы намыс, қазақ жерін бөлмеуге деген талпыныс елдің жүрегінде намыс отын тұтатты. Осы жердегі аз ғана қазақ өзінің кім екенін, жердің иесі кім екенін түсінді» дейді жазушы.

Алдан Смайылдың өміріндегі осы үш оқиға – балалық шақтағы ауыл тағдыры, әкесінің кеңестік жүйеге қатысты көзқарасы және Целиноградтағы 1979 жылғы жастар қозғалысы – оның азаматтық ұстанымының қалыптасуына әсер еткен маңызды кезеңдер ретінде есте қалған.

ТӘУЕЛСІЗДІК – ӨМІРІМДЕГІ ЕҢ БАҚЫТТЫ ОҚИҒА

Алдан Смайыл үшін сексен жылдық ғұмырындағы ең маңызды тарихи оқиға – Қазақстанның тәуелсіздік алуы. Ол тәуелсіздікті қазақ халқының ғасырлар бойы күткен арманының орындалуы деп қабылдайды.

«Ақыры тәуелсіздік келді ғой. Бұл – менің өмірімдегі ең бақытты оқиға. Тәуелсіздік – халықтың күткен, ғасырлап күткен ең бақытты оқиғасы. Одан кейінгі айтатыным – Астананың көшіп келуі. Астана келді бізге. Ақмолаға келді. Оны ешкім күткен жоқ. Тәуелсіздік алғаннан кейін бірекі жылдың ішінде Астананы көшіру туралы сөз қозғалады деп ешкім ойлаған жоқ» деп еске алады ол.

Ал елорданы көшіру туралы шешім қабылданған тұста елдегі экономикалық жағдай өте күрделі болған. Жұмыссыздық көбейіп, ауылдар тарап, Целиноградтағы ірі кәсіпорындар жабылған. Қаланың жылу жүйесінде де қиындықтар болғанын айтады. Сондықтан сол кезде Астананы көшіру идеясына күмәнмен қарағандар аз болмаған.

«Ақша жоқ, жұмыссыздық етек алып кеткен. Ауылдар тарап кетті. Осы Целиноградтағы үлкен кәсіпорындардың бәрі жабылды. Қаланың бір

жартысына жылу берілсе, ертең берілмейді. Осындай болып жатқан кезде күмән келтіргендер көп болды. «Бұл қалай көшеді сонда?» деп» дейді Алдан Смайыл.

Дегенмен елорданы көшіру жүзеге асты. Оның алдында қаланың тарихи атауы – Ақмола қайтарылған еді. Алдан Смайылдың айтуынша, бұл оқиғалардың бастауында жерсу атауларын қалпына келтіру мәселесі де тұрған.

Ол 1992 жылғы 6 шілдеде шыққан Президент жарлығында бірқатар облыстар мен қалалардың атауы өзгертілгенін еске алады. Соның ішінде Целиноград облысы Ақмола облысы, ал Целиноград қаласы Ақмола қаласы болып қайта аталған.

Қаламгер бұл шешімге дейін Ақмола атауын қайтару туралы бастама көтеріп, Жоғарғы кеңеске 12 мың адамның қолын жинап, тапсырғанын айтты.

«Бұл бір-біріне ұласқан, сәті түскен оқиғалар болды. Бұл – менің 80 жыл ішінде ауыз толтырып айтатын оқиғаларым» дейді ол.

АРМАНЫМ – ҚАЗАҚСТАН ҚАЗАҚ ТІЛІНДЕ СӨЙЛЕЙТІН ЕЛ БОЛСА ЕКЕН

Қаламгердің бүгінгі ең үлкен арманы – елдің тұтастығы мен қазақ тілінің толыққанды қоғамдық тіл ретінде орнығуы. Ол болашақ Қазақстанды этникалық ерекшелігіне қарамастан, барша азаматы қазақ тілінде сөйлейтін тұтас ел ретінде көргісі келеді.

«Менің арманым – болашақта Қазақстан ұлтына, эт-

никалығына қарамай, тұтас, бәрі қазақ тілінде сөйлейтін ел болсақ екен. Біз соны аңсадық. Алашорда соны аңсады. Кешегі КСРО-да Әбіштер соны аңсады. Одан кейін қалған біз де соны аңсадық. Біздің еліміз тек қазақ тілінде сөйлейтін ел болса. Онда ол тұтас, толық ел болды деген сөз. Менің арманым осы» дейді ол.

Бұл – Алдан Смайылдың сексен жылдық өмір жолындағы қоғамдық ұстанымдарының да өзегіне айналған арман. Балалық шағынан бастап ұлттық тарих пен тіл мәселесіне куә болған, кеңестік кезеңдегі қоғамдық өзгерістерді көрген, тәуелсіздікке дейінгі ұлттық қозғалыстарға араласқан қаламгер үшін бұл арманның тамыры тереңде жатыр.

«ҚАРАӨТКЕЛ» ГАЗЕТІ ҚАЛАЙ ҚҰРЫЛҒАН ЕДІ

1980 жылдардың соңында Целиноградта (бүгінгі Астана) бір топ қазақ азаматы елдегі тіл мен ұлттық мәдениеттің жағдайына алаңдай бастады. Солардың қатарында жазушы, публицист Алдан Смайыл да болды.

Қаламгердің айтуынша, ол кезде қалада қазақ тілінде білім беретін мектептер мен балабақшалар, жоғары оқу орындары мен театрлар жоқ еді.

«Біз неге бас көтермейміз, неге өзіміздің мақсат-мұратымызды алға қоймаймыз? Облыста қазақ тілі үшін неге күреспейміз? Қазақша сөйлейтін адам қалмай бара жатыр. Қазақша балабақша, мектеп, институт, театр жоқ. Осылай жүре береміз бе?» деген мәселені өзара талқылағанбыз деп еске алады қаламгер.

Осы кезеңде Алдан Смайылдың мақалалары да қоғамдағы ұлттық мәселелерді көтере бастады. Оның айтуынша, бірде «Коммунизм нұры» газетінің редакциясына облыстық атқару комитетінде қызмет еткен Жеңіс Кәрібаев пен облыстық ауыл шаруашылығы басқармасында жұмыс істеген Қанат Қалиев келді. Олар қаламгердің мақалаларын оқып, ұстанымын білетінін айтып, «Қазақ» қоғамын құру туралы ұсыныс жасаған.

«Қоғам құру үшін алдымен оның жарғысын дайындау қажет болды. Кейін Қанат Қалиев бір колхоздың жарғысын алып келді. Мен соның негізінде жаңа қоғамдық ұйымның жарғысын жазып шықтым. Алайда құрылтай өткізетін орын табу оңайға соқпады. Алдымен мектепке бардық, кейін редакция мен институттан орын сұрадық.

“

Алдан Смайылдың өміріндегі осы үш оқиға – балалық шақтағы ауыл тағдыры, әкесінің кеңестік жүйеге қатысты көзқарасы және Целиноградтағы 1979 жылғы жастар қозғалысы – оның азаматтық ұстанымының қалыптасуына әсер еткен маңызды кезеңдер ретінде есте қалған

Бірақ, ешқайсында рұқсат берілмеді. Кейін құрылтайды Пионерлер сарайында өткізуге мүмкіндік туды» дейді Алдан Смайыл.

Оның айтуынша, «Қазақ» қоғамының құрылтайы 1990 жылғы 13 маусымда өтті. Сол жиында ол баяндама жасаған. Құрылтайға белгілі ғалым Мекемтас Мырзахметов те қатысып, қоғамды қолдайтынын айтқан.

«Қазақ» қоғамының жұмысына белсене араласқан Алдан Смайыл кейін облыстық «Коммунизм нұры» газетінен кетіп, қоғамдық жұмысқа толықтай ден қояды. Осы кезеңде ол «Қараөткел» газетін құру туралы шешім қабылдайды. Қаламгердің айтуынша, бұған ең алдымен қоғам көтерген мәселелерді халыққа кеңінен жеткізу қажеттілігі себеп болған.

«Біздің үнімізді ел естуі керек болды. Ол кезде бізді ешкім насихаттамайды. Біз айттып отырған мәселе – Ақмоланың атын қайтару, барлық жерде қазақ балабақшаларын ашу, алдымен қазақ сыныптарын, кейін қазақ мектептерін құру, жоғары оқу орындарында қазақ тілінде білім беруді қамтамасыз ету және қазақ театрын ашу еді» деп еске алады Алдан Смайыл.

Ол сол кезде тұрақты жұмыстан кетудің тұрмысына әсер ететінін түсінгенімен, бұл шешімді саналы түрде қабылдағанын айтады. Оның пікірінше, «Қазақ» қоғамына жауапкершілік алғаннан кейін көтерілген мәселелерді халыққа жеткізудің жолын табу қажет болды.

Осылайша, 1990 жылдың күзінде «Қараөткел» газеті жа-

рық көрді. Басылымға халық жаппай жазылып, оның таралымы облыстық газеттің көрсеткішінен асып кеткен. Газет облыстың барлық аудандарына тараған.

«Қараөткел» арқылы «Қазақ» қоғамы көтерген мәселелер тұрақты түрде жарияланып отырды. Сонымен қатар, басылым біртіндеп Ақмоланың тарихына, өңірдің өнері мен мәдениетіне назар аудара бастады. Бұған дейін көп айтыла бермеген жергілікті ақындар мен жыраулардың шығармалары іздестіріліп, газет бетінде жарияланды. Алайда, басылымға тұрақты жұмыс істейтін журналистерді жинау оңай болмады. Сондықтан әр жерден жүрген азаматтар газетке материал жазып тұрған. Уақыт өте келе қоғамдағы мәселелер туралы өз ойын айтқысы келген азаматтардың да белсенділігі арта түскен» дейді ол.

Алдан Смайылдың айтуынша, газетте көтерілген мәселелер біртіндеп оқырманның қолдауына ие болған. Сол кезеңде қаламгер қазақ театрын қайта құру мәселесін де көтерген. Оның айтуынша, Ақмолада 1946 жылға дейін қазақ театры болған. Соғыстан кейін театр өзін-өзі ақтамайды деген себеппен жабылған. Алдан Смайыл осы тарихи театрды қайта қалпына келтіру мәселесін облыстық партия комитетінің алдына қойып, нәтижесінде қазақ театрының қайта құрылуына ықпал еткен.

«Жабылған театр қайта құрылуы керек дедім. Содан театрды қайта құрғыздық» дейді ол.

«Қараөткел» газеті 1995 жылы жұмысын тоқтатқан. Қаламгердің айтуынша, ол кезде тәуелсіз басылымдарды ғана емес, мемлекеттік газеттерді де қаржыландыру және тарату қиын болған. Таралымдар азайып, басқа өңірлерде құрылған «Қазақ» қоғамдарының газеттері де біртіндеп тоқтай бастаған.

БАС ҚАЛАНЫҢ ОРНЫ ЕРЕКШЕ

Сол жылдары «Коммунизм нұры» газеті жұмыс істеген. Астана елорда мәртебесін алғаннан кейін басылым Көкшетауға көшірілген.

Сонымен қатар «Ақмола ақиқаты» газеті шыққан. Кейін басылымға Алдан Смайылдың жұбайы, журналист Жұмагүл Саухат шақырылып, редактор қызметін атқарған. Оның кезінде газет «Астана ақшамы» деген атауға ие болып, республикалық деңгейдегі басылымға айналған. Жұмагүл Саухаттың редакторлығы кезінде газетте Жанболат Аупбаев, Дидахмет Әшімхан сияқты белгілі журналистер еңбек еткен.

Кейін Жұмагүл Саухатқа «Астана» журналын құру туралы ұсыныс жасалған. Ол басылымды өзі ұйымдастырып, ұзақ жылдар бойы бас редакторлық қызмет атқарды. Журнал қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жарық көріп, халықаралық аудиторияға бағытталған басылымға айналды. Алдан Смайылдың айтуынша, «Астана» журналы бір кезеңде 23 елге тараған. Сондай-ақ «Air Astana» әуе компаниясымен келісім жасалып, журнал ұшақтың борттық басылымы ретінде де таратылды.

Осылайша, Алдан Смайылдың айтуынша, оның журналистік жолындағы «Қараөткел» газетін құрудан басталған бастамалар кейін елордадағы газет-журналдардың дамуына жалғасты.

Думан АМАНЖОЛ

– Алдымен, реставрация жұмысының негізгі қызметі туралы айтып өтсеңіз. Орталық қашан және қандай мақсатпен құрылды?

– Астана қаласының мемлекеттік архивінің зертханасы 2019 жылы құрылды. Сол жылдың 2 шілдесінде әкімнің қаулысы шықты. Ал 2020-2022 жылдары зертхана толық жабдықталды.

Зертхананың қалыптасуы құжаттардың физикалық тозуын азайту, сақтау мерзімін ұзарту және ғылыми айналымға жарамдылығын қамтамасыз ету мақсатында ұйымдастырылды. Алғашқы кезеңде жұмыстар механикалық тазалау, жыртылған беттерді жапсыру сияқты қарапайым тәсілдерден басталады. Кейін ғылыми әдістемелерге сүйене отырып, кешенді реставрация жүргізілді. Бейтарап материалдар, жапон қағазы, арнайы желімдер, жергілікті ылғалдандыру әдістері қолданылды. Негізгі мақсатымыз – құжаттың тарихи және ақпараттық құндылығын сақтай отырып, оның пайдалану мүмкіндігін қамтамасыз ету.

– Реставрацияны қажет ететін құжат орталыққа түскеннен кейін қандай кезеңдерден өтеді, қалпына келтіру жұмысы нақты неден басталады?

– Біздің негізгі міндетіміз – уақыт өте келе тозған немесе бүлінген құжаттарды қалпына келтіру және олардың дұрыс сақталуына жағдай жасау. Сонымен қатар құжаттарды сақтауға арналған арнайы қаптамалар, папкалар, қораптар және басқа да сақтау құралдарын дайындаймыз.

Реставрацияны қажет ететін құжат орталыққа түскеннен кейін құжатты тіркейміз, әр құжатқа жеке қараймыз. Алдымен оның жағдайын анықтап,

ҚҰЖАТ – ТАРИХТЫҢ АЙНАСЫ

Архивте сақталған әрбір құжат – өткен тарихымыздың маңызды дерегі. Оларды ұзақ жылдар бойы сақтап, келешек ұрпаққа жеткізуде құжаттарды қалпына келтіру мамандарының еңбегі ерекше. Құжаттың бастапқы қалпын сақтап, оның тарихи маңызын жоғалтпау – үлкен жауапкершілікті талап ететін жұмыс. Астана қаласының мемлекеттік архивінде бұл бағыттағы жұмыстар арнайы зертханада жүргізіледі. Реставрация жұмысының қалай атқарылатыны, құжаттарды қалпына келтіру барысында қандай қиындықтар кездесетіні және тарихи мұраны сақтаудың маңызы туралы Құжаттарды қалпына келтіру және сақтау құралдарын дайындау қызметінің басшысы Гүлжан Баурбековамен сұхбаттасқан едік.

зақымдану деңгейін бағалаймыз. Содан кейін құжаттың ерекшелігіне қарай тиісті қалпына келтіру жұмыстарын жүргіземіз. Бұл жұмыс өте мұқияттылықты, шыдамдылықты және кәсіби шеберлікті талап етеді. Сондықтан біздің мақсатымыз – құжаттың бастапқы қалпын барынша сақтап, оның мазмұны мен тарихи маңызын жоғалтпау. Бұл жұмыста жауапкершілік бірінші орында тұрады. Реставрация жұмысы бірнеше кезеңмен жүреді.

Бірінші – құжатты инертті газбен толтырылған жастықшаға 4 аптаға салып қоямыз. Екінші кезең де, оны шансорғышпен тазартып аламыз. Үшінші – темірлері (скрепка, зажим, шеге т.б.) тазартылған құжатты дистелді (дистилюваный) сумен жуамыз. Әрине, сиясын байқап жуу керек. Төртінші – жуылған құжаттың

жыртылған, жетіспейтін жерлері болса, скотчтан тазартамыз, арнайы клеймен жапсырып, преске қойып тегістеп аламыз. Скандаймыз. Кейін құжатты қолмен ұстай бермес үшін, зерттеушілер, студенттер пайдалануға келгенде электронды түрін пайдаланады. Бесінші – дайын реставрациядан өткен құжаттың сол шетіне гарда жапсырып, тігеміз. Соңынан тігілген дайын құжатты қорапқа салып, сақтау қоймасына тапсырамыз. Оны салатын қорапты да өзіміз жасаймыз.

– Құжаттарда қандай зақым түрлері жиі кездеседі?

– Реставрация жасау кезінде екі күрделі мәселе жиі кездеседі. Бірі – сиямен жазылған құжаттар, екіншісі – жабысқақ тапсаны (скотч) ажырату. 1922-1945 жылдар аралығындағы құжаттар – кеңселік іс жүргізудің қарқынды дамыған уақыты.

Құжаттардың басым бөлігі қолмен толтырылған және әртүрлі сиялармен жазылған.

Кеңсе тәжірибесінде жыртылған құжаттарды бекіту үшін скотч немесе түрлі желімдік таспалар қолданылған. Уақыт өте келе олардың желім қабаты қышқылданып, сарғайып, қағаз талшықтарына терең сіңеді. Нәтижесінде қағаз сынғыш болып, дақтар пайда болады. Жабысқақ таспаны (скотч) ажырату кезінде қауіп туындайды.

– Бір құжатты толық реставрациялауға қанша уақыт кетуі мүмкін. Сіздердің

тәжірибелеріңізде ерекше күрделі немесе есте қалған реставрация жұмысы болды ма?

– Құжатқа реставрация жасамас бұрын және кейін деген фотоға түсіріп аламыз. Бір құжатты реставрациядан өткізу үшін – құжаттың бетіне, физикалық жағдайына байланысты. Көп дегенде екі апта кетуі мүмкін. Әрине, есте қалатындай қызықты құжаттар кездесті. Ол – ашаршылық кезіндегі адамдар туралы плакат, әбден скотчтап тастаған, жыртылған, сарғайған. Сол плакатты екі аптада жасап шықтық. Тағы да кейін сондай газеттер кездесті.

– Қазақстанда кітап және қағаз реставрациясы бойынша мамандар даярлана ма?

– Қазақстанда кітап, қағаз реставрациясы мамандарын дайындайтын орындар жоқ. Алматы қаласындағы Ұлттық кітапханада екі апталық курс өтетін орындар бар. Шетелдерге шығып курс оқып келіп жатқандар бар. Жас мамандар осы мамандықты қызығушылықпен таңдаса, онда жұмысының нәтижесін көру үшін, жетістікке жету үшін осындай курстарға, семинарларға қатысып, жұмысының жемісін көре алады.

– Бүгінде қанша құжат реставрациядан өтті?

Қазіргі таңда 3000-ға жуық қорап жасап, қоймаға тапсырдық. Реставрациядан өткен құжаттарды қоймаға тапсырдық. 2021 жылдан осы күнге дейін 476 іс, 49 682 парақ реставрациядан өтті.

– Тарихты сақтау – баршамызға ортақ міндет. Құжаттар арқылы біз өткенімізді танып, бүгінімізді бағалап, болашағымызды зерделейміз. Сондықтан құнды құжаттарды сақтау мен қорғау – үлкен жауапкершілік әрі маңызды міндет. Біздің еңбегіміз осы тарихи мұраны келешек ұрпаққа аман жеткізуге бағытталған. Архив құжаттарын реставрациялау – тек техникалық процесс емес, сонымен қатар тарихи жадыны сақтауға бағытталған ғылыми жауапты жұмыс. Сондықтан әрбір құжатпен жұмыс істеуде ғылыми негізделген тәсіл, алдын ала зерттеу және сақтық қағидалары басты орында болуы тиіс.

Сұхбаттасқан
Қымбат САБИТҚЫЗЫ

БАЛ БАТА ҚАЗЫНА, БАТАШЫЛАРҒА БАЗЫНА

Ақ бата – қазақ ауыз әдебиетінің бір тармағы, ұлтымыздың игі қам-қарекетінің фатихасы, жыраулықты жалау еткен, өлең ұйқасымен айтылатын жақсы тілектің беташары. Ал баталасу – серт, уәде, қасам тәріздес аса киелі, әрбір істің ең соңғы нүктесін қоятын тоқтам таңбасы. Батаны бұзу қазақ үшін ең ауыр күнә, бұзық нышан, жаман ырым болып табылады. Бата жолы – қазақтың ата жолы. Ол еліне, ұрпағына, болашағына шарапат-шапағаты мәуелі, ең өнеге-өсиетке бай ұғым. Ол – жай ғана тілек емес, елдің арман-мұратын, ізгі ниетін, ұрпаққа деген ақ ниетін білдіретін рухани мұра.

Мен бұрын аты әйгілі батагөй де, бата жанрын арнайы зерттеген фольклортанушы да емеспін. Дегенмен, бала кезімнен қазақтың ақ батасын қадір тұтып, үлкендердің батасынан өнеге алып өстік. Батаға деген ықыласым кейін келе өмірлік әуестікке, ізденіске айналды. «Бата бер» дегенде екі ауыз сөз айта алмай қалған кездерім де болды. Жасы үлкен адам ретінде менен бата күткенде, жауап бере алмай қысылған сәттер аз емес. Сол кезден бастап бата кітаптарын жинап, баталарды жаттай бастадым. Бірте-бірте жаттаған баталарымды өмірдің нақты жағдайына қарай қолдануға, қажет болса өзім құрастырып айтуға машықтандым. Келелі жиян, қуанышты той, жаңа бастама болсын – сол жағдайға лайықты сөз тауып, бата сұраған адамның көңіліндегі тілек пен арманды дөп басуға тырыстым.

2023 жылы «Ақ батаммен Алашқа дәт, ата тарихымнан бауырға хат» атты кітабым жарық көрді. Кітапта 73 жасқа толуыма орай 73 тақырыпта құрастырылған баталарым жарияланды. Сонымен бірге «Бал бата – қазына, баташыларға – базына» атты мақалам да оқырманға ұсынылды. 2023 жылы Талдықорған қаласында өткен бата сайысында жүлдегер атансам, биыл наурызда Астана қаласында ұй-

ымдастырылған «Ақ бата» байқауында да жүлдеге ие болып, диплом және ақшалай сыйлық алдым. Бұл жетістіктер мен үшін атақтан гөрі, қазақтың қасиетті бата дәстүріне деген құрметтің бір белгісі ретінде қымбат.

«Баталы құл арымас, батасыз құл жарымас», «Батамен ел көгерер, жаңбырмен жер көгерер» деген халық нақылдарының өзі батаның қазақ дүниетанымындағы орнын айқын көрсетеді. Қазақ ұғымында бата – жақсы істің жолын ашатын, адамның ниетін бекемдейтін, елдің береке-бірлігін тілейтін рухани күш. Сондықтан ата-бабамыз ұлы іс бастарда, сапарға аттанарда, қуанышта, тойда, жаңа шаңырақ

көтергенде, ұрпақ дүниеге келгенде үлкендерден бата алған.

Батаның шығу төркіні туралы ел ішінде түрлі аңыз-әпсаналар бар. Кейбір әңгімелерде оның арғы бастауы адамзаттың алғашқы дәуірлерімен, Қызыр бабамен байланыстырылады. Мұндай аңыздардың барлығы халықтың батаға деген айрықша сенімін көрсетеді. Қазақ тарихында елге белгілі талай тұлғаның үлкендерден бата алғаны, келелі істерді де батамен бастағаны айтылады. Мәселен, Абылай баһадүр 19 жасында жоңғардың бас батыры Шарыштың басын жекпе-жекте кесіп алып, ерлік көрсеткені үшін Әбілмамбет хан тағын

ұсынарда, ел ішіндегі тоқсан жақсымен барып, арғын шақшақ Жәнібектен Абылайға бата алған. Данышпан Абай Шөже акыннан, қарт Бөжейден бата алған. Даңсалы ақын, ғұмырлы қария Жамбыл, Сүйінбайдан бата алған. Мұның бәрі қазақ үшін батаның жай ғана рәсім емес, адамның өмір жолындағы рухани бағдар болғанын көрсетеді. Демек, қанымыз да, қариямыз да бісмилләсіз, батасыз ас ішіп, атқа қонбаған халықпыз. Қазақ салтында ұлы іс, игі бастама, мереке-қуанышта қонақ иесі бата сұрамаса жетесіздік, әбестік саналған. Ал қонақ иесі қонақтан бата сұрағанда, ақсақалдар дұрыстап бата бере

алмаса, бата сұраушының қуанышына, жақсылығына, игі ісіне құрмет етпегендік; көңілі надан, тілеуі сараң есептеліп, ақсақалдығына, азаматтығына сын болған.

Елімізде батагөй ақсақалдар көп. Мемлекет жағынан түрлі байқаулар әр жылы, әр жерде өткізіліп жатыр. Дегенмен, бата берушілердің барлығы шешен, жырау, тапқыр болуы екіталай. Кім бата берсе де, өзінің шама-шарқына қарай батасын қысқа да, нұсқа шақ еткізіп, жұртына тілеу достығын, көңіл қоштығын, азаматтық ойын, білген батасын айтса болды. Дегенмен, бата беретін ақсақалдарымыздың арасында батаның құтын қашырып, сақтауын түсіретін, азыз-көпті кемшілік, келеңсіздіктер де жоқ емес. Мысалы, кейде тойларда, келелі бір игі бастамада, бір топ ақсақалдардың ішінен бата беретін адам шықпай жатады. Ал кейбір ақсақалдардан бата сұрағанда, араққа тост көтергендей ұзын-сонар қара сөзбен әр нәрсені бір айтып созып тұрып алады. Ал енді бір адамдар батаны жазып алып, оны өзі танып оқи алмай, ежіктеп, мыжып тұрады. Ал енді біреулер байырғы баталардан жаттап алып, өз батам деп беріп жатады. Кейбір ақсақалдарымыз батасының мазмұнына мән бермей көрілерге беретін батаны жастарға, отағасыға беретін батаны келін, қыздарға; әйелдерге беретін батаны ұл балаларға беріп жатады. Мысалы, әуелі құдай жеке берсін, жеке берсе теке берсін, жаздай берсін, жазбай берсін, қыстай берсін, қыспай берсін деп келеді де, жаз жайлауын жаусыз ет, қыс қыстауын қарсыз ет, барған жерін мұңсыз ет, көтергенін ұл

ет, би бәтімәні пір ет деп соғып жатады.

Бұрынғы бабалардың алтын баталарын айтпа демейміз. Десе де, әрбір батаның өзіне сай айтылатын орны бар. Қазіргі таңда өмір басқа, кәсіп, қам-қарекет басқа, мәдениет түрлері әр алуан, бұрынғылардың батасы деп ел үміт еткен тілектен шалғайлап, нақты болмыстан шығып кететін жағдайлар де аз емес. «Көш жүре түзеледі» десек те, «сын түзелмей, мін түзелмейді». Бүгінгі өмір бұрынғыдан өзгеше. Кәсіп те, тұрмыс та, қоғамдық қарым-қатынас та өзгерді. Сондықтан дәстүрлі батаның мазмұнын сақтай отырып, оны қазіргі өмірмен сабақтастыра білуіміз қажет. Меніңше, жақсы батаның өлшемі – оның ұзақтығында емес, мазмұнында. Бата сұраушының көңілінен шығып, сол сәттегі жағдайды дәл танып, елдің жүрегіндегі арман-мұратты айта білсе, оның өзі үлкен өнер.

Бата – ақсақалдың азаматтық ойы, елге деген тілеуестігі, кейінгі ұрпаққа қалдырар өнегесі. Сондықтан бата айтатын адам әр сөзінің салмағын сезінуі керек. «Батамен ел көгерер» деген сөздің мәні осында. Жақсы сөз адамға үміт береді, жүрегіне қуат береді, ізгі іске жігерлендіреді.

Қазақтың қасиетті батасы – халқымызбен бірге жасайтын рухани мұра. Оны жаттап қана қоймай, мәнін түсініп, заманға сай дамытып, кейінгі ұрпаққа жеткізу – бәріміздің ортақ міндетіміз. Қариялардың ақ батасы елімізге, жерімізге, ұрпағымызға бақ болып, шарапаты тие берсін! Қазақтың қасиетті батасы қазақпен бірге жасай берсін!

Пәрменбек ЖҰМАБАЙҰЛЫ

КЛАССИКПЕН КЕЗДЕСУ

Астанадағы ұлттық кітапханада Халық жазушысы Төлен Әбдікпен кездесу өтті. Шараны Астана қаласы Тілдерді дамыту басқармасы мен Қазақстан Жазушылар одағы Астана филиалы ұйымдастырды. Бұл «Қаламгер ұстаханасы» жобасы аясында өткізілді.

Фото Асантемір Қаршығұлы

Асантемір ҚАРШЫҒАҰЛЫ

Қаламгермен кездесуге келген оқырманның қарасы қалың болды. Залда ине шаншар орын болмады. Екі сағатқа жуық аяғынан тік тұрып тыңдаған жастар жазушының әр сөзін байыппен тыңдады.

Негізгі тақырып «Әдебиет және қоғамдық сана» төңірегінде өрбіді. Төлен Әбдік өткен ғасырдың 1970-жылдарындағы әдеби үдерістерге тоқтала отырып, сол кезеңде тарихи тақырыпқа деген сұраныстың артқанын, тарихи романдардың көптеп жазылғанын тілге тиек етті.

Сондай-ақ, қалжыңда айтылды. Жазушы өз шығармалары жайында айта келіп, «Тозақ оттары жымындайды» деген повесім бар. Соны оқындар. Өзімде жақында қайта оқып шығып, қайран қалдым» деп көпшілікті күлдірді.

– Әдебиет деген сезім

арқылы қабылданатын нәрсе ғой. Әдебиетте өмірді зерттеуді. Бірақ, әдебиет пен өнер жүрекпен қабылданады. Адамға әсер етуі керек. Ал, егер адамға әсер етпесе, ол көркем шығарма емес. Философиялық үлкен ойлар айтылуы мүмкін, бірақ ол ақылменен қабылданады. Адамды жылатамын, күлдіретін әдебиет пен өнер ғана, – дейді жазушы Төлен Әбдік.

Жазушы шығармалары адамның ішкі әлеміне үңілдіреді, қалыптасқан түсініктерді қайта таразылауға мәжбүр етеді. Содан болса керек қаламгермен кездесуге келгендер сауал жолдап, тұщымды жауап алды.

Ойлы оқырман шынайы дүниеге шөлдегенін аңғартты. Кездесу соңында қолтаңба алу сәті ұзаққа созылды.

Қазақ әдебиетінің клас-сигі Төлен Әбдік оқырман ықыласына риза болған кейіпте Мұқағали Мақатаев залынан шығып бара жатты.

ҚАЗАҚТЫҢ «ҚЫЗ ЖІБЕГІНЕ» ҚҰРМЕТ

Елордада «Қазақтың Қыз Жібегі» атанған Қазақстанның Халық әртісі, көрнекті театр және кино актрисасы Меруерт Өтекешованың 75 жас мерейтойына арналған «ТЕАТР ALL» IV халықаралық театр фестивалі ашылды.

Аманғали ҚАЛЖАНОВ

Ашылу салтанаты Астана қаласы әкімдігінің Музыкалық жас көрермен театрында фестивальдің құрметті қонақтары, қазылар алқасы және қатысушы өнер ұжымдарының қызыл кілеммен өту рәсімімен басталды. Одан соң қарашаңырақ М.Әуезов атындағы Қазақ ұлттық драма театры музейінің қорынан алынған «Сұлулық пен сырлы өнердің символы» атты көрме, Ғабит Мүсірепов пен Евгений Брусиловскийдің «Қыз Жібек» этно-фольклорлық мюзиклі (қоюшы режиссері – Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Асхат Маемиров) ұсынылды.

– Осы фестиваль маған арналған сияқты. Бірақ бұл – өнер мерекесі. Менің бойымдағы өнерді ұстаздарым, «Қыз Жібек» фильмін түсірген атақты режиссеріміз Сұлтан-Ахмет Қожықов және КСРО халық әртісі Қадиша Бөкеева ашты. Бұл жерде ата-анамды да айту керек. Олар маған жақсы тәрбие берді. Олардың сол тәрбиесі мені осы дәрежеге жеткізді. Менің сүйікті театрым, биыл 100 жылдығын атап өтіп жатқан Әуезов театрын да атап өтуім қажет. Қалай болғанда да, мен сол театрда 50 жылдан астам жұмыс істедім. Қазір Күләш Байсейітова атындағы Қазақ ұлттық өнер университетінде жастар актер болу үшін ғана емес, алдымен адам болу үшін тәрбие беріп жатырмыз. Қадиша апайымыз ылғи осыны ерекше айтушы еді. Ол «Егер бойында адамгершілік, жүрек таза болса рөлдер де жақсы шығады» дейтін.

Әуезов театрында ойнаған ең алғашқы рөлім «Ана-Жер-Ана» спектакліндегі Әлиман бейнесі. Сол өнер ошағында Сәбира Майқанова, Фарида Шәріпова, Ыдырыс Ноғайбаев, Бикен Римова секілді сахна саңлақтарымен бір сахнада тоғыстым. Сол үшін бақыттымын. Бұл кісілер өнерде үлкен із қалдырды. Мұны ешқашан ұмытуға болмайды» деді Халық әртісі Меруерт Өтекешова.

Мәдениет және ақпарат министрлігі Мәдениет комитеті төрағасының орынбасары Шерхан Талап министр Арман Қырықбаев-

тың ізгі лебізін жеткізді. Көрнекті жазушы, драматург, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері, Абай атындағы Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты, К.Байсейітова атындағы Қазақ ұлттық өнер университетінің профессоры, фестивальдің қазылар алқасының төрағасы Роза Мұқанова ақ жол тіледі.

«ТЕАТР ALL» IV халықаралық театр фестивалі бір аптаға, яғни 7 қазанға дейін жалғасады. Оған Өзбекстан, Қырғыз Республикасы, Әзербайжан театрлары мен Астана мен Алматының жетекші театр ұжымдары, Маңғыстау, Ақмола, Түркістан, Атырау, Ұлытау облыстарының театрлары қатысып жатыр. Ұсынылатын қойылымдардың арасында қазақ және шетел классикасы, қазіргі заманның сан алуан тақырыптағы шығармалар бар. Оларды елорда сахналарынан тамашалауға болады.

ВОКАЛДЫҚ БАЙҚАУ БАСТАЛДЫ

1 қазан – Халықаралық музыка күні. Елордада Қазақстанның және Татарстанның Халық әртісі, Мемлекеттік сыйлықтың лауреаты Нұржамал Үсенбаеваның II халықаралық вокалдық өнер байқауының ашылуы осы атаулы күнге сәйкес келді.

Астана қаласы әкімдігінің қолдауымен басталған байқау Еркеғали Рахмадиев атындағы Мемлекеттік академиялық филармониясында әлемнің 11 елінен келген таланттардың басын қосты. Халықаралық деңгейдегі маңызы бар байқауға әлемнің жетекші музыкалық театрлары мен консерваторияларынан келген танымал мамандар, профессорлар мен солистер қазылық етіп жатыр.

Қазылар алқасының құрамында Берлиндегі Staatsoper Unter den Linden мемлекеттік опера театрының солисі Анна Самуил, Шанхай консерваториясының доценті Ши Хэн, Париж жоғары ұлттық музыка және би консерваториясының профессоры Джордж Пехливанян, Ресейдің Үлкен театрының солисі Марат Ғали, Литва музыка және театр академиясының профессоры Дейвидас Стапонкус және италиялық тенор

Джанни Лечезе бар. Ашылу салтанатында Нұржамал Үсенбаеваның өзі және қазылар алқасының мүшелері өнер көрсетті.

Байқауға әлемнің 11 елінен 85 өтінім түскен. Олардың қатарында Қазақстан, Өзбекстан, Ресей, Моңғолия, Қытай, Германия, АҚШ, Италия, Литва, Қырғыз Республикасы және Түркия бар. Байқаудың іріктеу кезеңінен өткен 30 жас вокалист өз шеберліктерін ортаға салып, бақ сынап

жатыр. Сондай-ақ қатысушылар үшін халықаралық қазылар алқасы мүшелерінің шеберлік сабақтары ұйымдастырылады.

Іс-шара барысында қатысушылар Симфониялық оркестрмен бірлесіп өнер көрсетеді. Оркестрге Қазақстанның халық әртісі Абзал Мұхитдин жетекшілік етеді. Байқау 4 қазанда лауреаттар мен қазылар алқасы мүшелерінің қатысуымен өтетін гала-концертпен қорытындыланады.

Редакция қолжазба иелерінің пікірлері мен көзқарасын бөлісуі шарт емес.

Газет ҚР Ақпарат және коммуникациялар министрлігінің Ақпарат комитетінде 23.05.2018 ж. тіркеліп, №17120-Г куәлігі берілген. Меншік иесі: «Elorda Aqparat» ЖШС

Директор –
Олжас СЫДЫҚБЕК

Бас редактордың міндетін уақытша атқарушы –
Ғалым ҚОЖАБЕКОВ

Шеф-редактор –
Төлен ТІЛЕУБАЙ

Газетте жарияланған материалдарды сілтемесіз көшіріп басуға болмайды.

Газет сейсенбі, бейсенбі және сенбі күндері шығады.

Жарнама мен хабарландырулардың мазмұнына жарнама беруші жауап береді.

Газет «ASTANA AQSHAMY» газеті редакциясының компьютерлік орталығында теріліп, қатталды. Тираж – 5 100. Апталық таралымы – 15 300
Тапсырыс № 117
Баспахана: Астана қаласы, Сілеті көшесі, 30-үй
«Медиа-холдинг «ERNUR» ЖШС

📍 Редакция мекенжайы:
010000, Астана қаласы,
Достық көшесі, 13, «Нұрсая-2» ТК

✉️ **Va-reklama@mail.ru**
aqsham1990@mail.ru

Кезекші редактор – **Олжас ЖОЛДЫБАЙ**